

Περικτερωνοπηγή

Ιστορικές Αναμνήσεις

Πίνακας Μ. Κάσιαλος

Δημητράκης Θ Λουκά
Μάης 2018

1. Περιστερωνοπηγή

Όπως έζησα τη γενέτειρά μου το 1950

Πάνε τώρα τόσα χρόνια που η καμπάνα του Αγίου Αναστασίου έπαψε να κτυπά. Κλειστές οι πόρτες, βουβά τα καμπαναριά, σβηστά τα καντήλια. Καμιά ελληνική φωνή δεν ακούγεται στους δρόμους και στα σοκάκια, στα σπίτια και στα καφενεία. Ο βάρβαρος Αττίλας πέρασε σαν λίβας καυτός κι αφάνισε τα πάντα.

Αναθυμούμαι με πόνο ψυχής τις όμορφες μέρες που περνούσαμε στην Περιστερωνοπηγή. Η Περιστερωνοπηγή!... Δυο χωριά – η Περιστερώνα και η Πηγή – τόσο ενωμένα και αδιαίρετα στην εμφάνισή τους, που φαντάζουνε σαν μια κοινότητα απλωμένη στον κάμπο της Μεσαριάς. Κι' όμως είναι στην πραγματικότητα δυο κοινότητες, με ξεχωριστά όργανα αυτοδιοίκησης, με εξαίρεση το Δημοτικό Σχολείο και τη Συνεργατική.

Δημοτικό Σχολείο

Στη δεύτερη ενότητα καταγράφεται η δημιουργία και λειτουργία του πρώτου υποτυπώδους σχολείου από καλόγερους στα κτήρια του μοναστηριού του αγίου Αναστασίου. Το πρώτο αυτό σχολείο αναβαθμίζεται σε κανονικό σχολείο με διορισμό από την κοινότητα πτυχιούχων δασκάλων. Με πολυάριθμους διαχωρισμούς και ενώσεις σχολείων στις δυο κοινότητες, επιτυγχάνεται τελικά το ενιαίο σχολείο αγοριών και κοριτσιών που λειτουργεί μέχρι και την εισβολή.

Περιλαμβάνεται επίσης κατάλογος όλων των δασκάλων που υπηρέτησαν στο σχολείο μέχρι το 1974.

Καταγράφονται τα ονόματα όλων των δασκάλων που κατάγονται από την Περιστερωνοπηγή.

Η ενότητα περιλαμβάνει και πλήθος φωτογραφιών από τη μακρόχρονη λειτουργία του σχολείου.

Δημητράκης Θ Λουκά .

Πίνακας Περιεχομένων

1. ΠΕΡΙΣΤΕΡΩΝΟΠΗΓΗ	2
1.1 Ονομασία των δύο χωριών	4
1.2 Τοπογραφικός χάρτης. Τα σημαντικότερα κτήρια των δύο χωριών	5
1.3 Δημιουργία εκκλησίας και μονής Αγίου Αναστασίου	6
1.4 Ανάπτυξη σχολείου και επίδρασή του στο μορφωτικό επίπεδο.	7
1.5 Κύριες ασχολίες των κατοίκων	7
1.6 Κτίσματα και περιεχόμενο των κατοικιών	9
1.7 Πανήγυρης Αγίου Αναστασίου	10
2. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΩΝΟΠΗΓΗΣ 1853-1974	12
2.1 Σχεδιάγραμμα Σχολείου	13
2.2 Χρονολογική λειτουργία σχολείου στην Περιστερωνοπηγή	14
2.3 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
2.4 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΕΡΙΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	19
2.4.1 Αύξηση αριθμού μαθητών	19
2.4.2 Αύξηση πληθυσμού	21
2.4.3 Οικονομική κατάσταση των κατοίκων	22
2.4.4 Σύγκριση εισοδημάτων	24
2.5 ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΣΥΝΕΧΙΣΤΗΣ ΜΙΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΜΟΡΦΩΣΗΣ	28
2.5.1 Φυτώριο Δημοδιδασκάλων	28
2.5.2 Παλιά η παράδοση για μόρφωση	29
2.5.3 Το πρώτο σχολείο	32
2.5.4 Το σχολείο αναδεικνύει προσωπικότητες	33
2.6 ΒΑΣΙΚΗ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΙΠΛΗΣ ΥΠΟΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ	37
2.7 ΣΤΑΘΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	41
2.7.1 Χρονολογίες Λειτουργίας Σχολείων	46
2.8 ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΩΝΟΠΗΓΗΣ	50
2.9 ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΤΑΓΟΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΩΝΟΠΗΓΗ	57
2.10 ΑΡΙΘΜΟΙ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	65
ΑΝΤΙΜΙΣΘΙΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ. (1883 – 1902).	65
2.11 ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ. ΑΝΤΙΜΙΣΘΙΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ. (1907 – 1938)	68
2.12 ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΕΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ	74
2.13 ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ	79
ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ. (1938 – 1974)	79
2.14 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	85
3. ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΠΑΙΔΟΚΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΩΝΟΠΗΓΗΣ	86

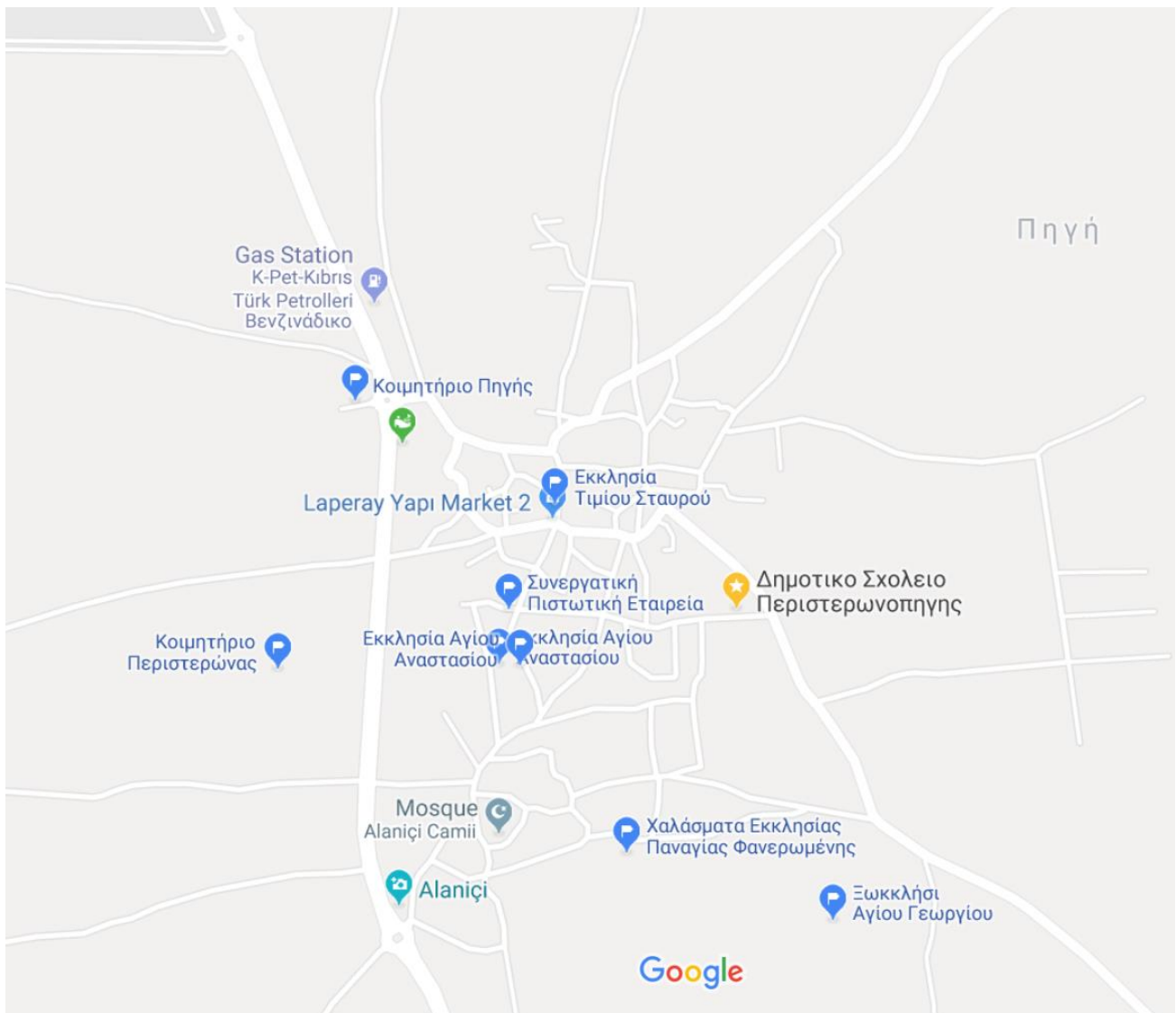
1.1 Ονομασία των δύο χωριών

Η Πηγή, το πιο μεγάλο απ' τα δυο χωριά, με τους 1.300 Έλληνες κατοίκους της, βρίσκεται 4 Km νότια του Λευκονοίκου. Το χωριό πήρε την ονομασία του από μια πηγή νερού, που βρισκόταν κοντά στην εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ. Οι κάτοικοι της Πηγής, εργατικοί και φιλοπρόοδοι, ασχολούνταν κυρίως με την γεωργία και την κτηνοτροφία.

Η παράδοση λέει ότι παλιότερα ήταν κτισμένη πιο βόρεια και οι κάτοικοι ασχολούνταν με τη χοιροτροφία. Υπήρχαν σ' αυτήν δυο κύριες εκκλησίες. Του Σταυρού και του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, με μια μικρότερη, της Αγίας Μαρίνας.

Ενωμένη μαζί με την Πηγή απλωνόταν νοτιότερα η Περιστερώνα, 4 Km από το Πραστειό Μεσαορίας και τον κύριο αυτοκινητόδρομο Λευκωσίας Αμμοχώστου. Απ' τα παλιά τα χρόνια – γύρω στα 400 π.χ. – παρουσιάζεται εδώ αρχαίος οικισμός, που μαρτυρεί την ύπαρξή του με τάφους, αμφορείς και άλλα αρχαία εξαιρετης τέχνης. Δυστυχώς οι αρχαιοκάπηλοι, κυρίως από τα γειτονικά χωριά, σύλησαν τους περισσότερους τάφους. Αρκετά πάντως ευρήματα και αγγεία της περιόδου αυτής σώζονται στο κυπριακό μουσείο.

1.2 Τοπογραφικός χάρτης. Τα σημαντικότερα κτήρια των δύο χωριών

1.3 Δημιουργία εκκλησίας και μονής Αγίου Αναστασίου

Το χωριό φαίνεται πως πήρε την ονομασία του απ' τα πολλά περιστέρια, που φώλιαζαν στο μοναστήρι του αγίου Αναστασίου. Είναι γεγονός ότι μέχρι και την εισβολή, οι πιο πολλοί κάτοικοι του χωριού είχαν περισσότερες στα σπίτια τους. Περιστερεύοντες που είχαν ελεύθερα τα περιστέρια να τρέφονται από τον απέραντο κάμφο των σιταροκριθαριών. Στα νότια του χωριού βρίσκονται τα χαλάσματα μιας πολύ μεγάλης εκκλησίας, της Παναγίας της Φανερωμένης και στα νοτιοανατολικά, στο «γροτήρι», το ξωκλήσι του Άη Γιώργη.

Το μοναστήρι του αγίου Αναστασίου κτίστηκε γύρω από το σπήλαιο – εργαστήριο του αγίου, όπου μόνασε ο ασκητής άγιος Αναστάσιος, ένας από τους πολλούς Αλαμάνους (Γερμανούς), που ήρθαν στην Κύπρο την εποχή των Σταυροφοριών. Ο άγιος, για βιοποριστικούς λόγους, ασχολήθηκε με την υφαντική τέχνη. Ύφαινε ύφασμα, που το χρησιμοποιούσαν για «σακιά» και «στρατούρκα». Έτσι, σώθηκαν μέσα στο σπήλαιο που ασκήτευε, μέχρι και τις μέρες μας, τα σύνεργα της τέχνης του. Υπήρχε παράδοση πως, αν κάποιος κτυπούσε ένα αρρωστημένο από τα άκρα του σώματός του με μια από τις σαΐτες του αγίου, το μέλος αυτό θεραπευόταν.

Ύστερα από χρόνια, πάνω από τη σπηλιά του αγίου, κτίστηκε μικρή εκκλησία, η οποία επικοινωνούσε με τη σπηλιά με μια πέτρινη σκάλα και κλείστηκε η παλιά είσοδος του σπηλαίου. Το 1755 από το συγχωριανό μας άγιο Πανάρετο, επίσκοπο τότε της Πάφου, κτίστηκε πιο μεγάλη εκκλησία που ενσωμάτωσε το μικρό εκκλησάκι. Τούτο μαρτυρείται και από μαρμάρινη πλάκα πάνω από τη νότια είσοδο όπου αναγράφεται:

εξ Αλαμανών οσίου και αγίου
ος και γέγονεν εκ βάθρων καθάπερ
θυ βοηθούντος τε τοιούτοις χρόνοις
επ' Αρχιθύτου ποιμένος Φιλοθέου
σπουδή εξάρχου τε του Παναρέτου
παρ' ου γέγονε της δαπάνης το πλέον
συν χριστιανών των πέριξ συνεργεία,
μάλιστα μόχθω ευσεβών εγχωρίων
IC ΧΕ μισθόν τον επάξιον δίδου.»
«Ο ναός ούτος έστιν Αναστασίου

Για να φαίνεται μάλιστα πού βρισκόταν η πρώτη είσοδος του σπηλαίου, άφησαν μικρή τρύπα, η οποία για πολλά χρόνια εθεωρείτο, λανθασμένα, ότι ήταν σήραγγα επικοινωνίας του Αγίου μ' ένα άλλο Αλαμανό άγιο, τον άγιο Ηρακλείδιο, στο Πολιτικό. Η λαϊκή παράδοση ήθελε τους δυο αγίους αδελφια, λανθασμένα βέβαια, αφού έζησαν σε διαφορετικές δεκαετίες.

Γύρω απ' αυτή τη νέα εκκλησία δημιουργήθηκε και ήκμασε μοναστήρι, που ανήκε μέχρι τις αρχές του 1800 στην Αρχιεπισκοπή. Ήδη, από τον περασμένο αιώνα, το εγκατέλειψαν οι μοναχοί. Πάντως σώζονται μέχρι και σήμερα τα κελιά και μερικά ερειπωμένα κτίσματά του, τα οποία για πολλά χρόνια χρησιμοποιήθηκαν σαν αίθουσες σχολείου. Το 1953 κτίστηκε στον περίβολο του μοναστηριού νέα, μεγαλύτερη και πιο επιβλητική εκκλησία βυζαντινού ρυθμού.

Οι κάτοικοι της Περιστερώνας, με μικρή μέχρι το 1958 τουρκική μειονότητα ανάμεσα τους, ήταν κυρίως γεωργοκτηνοτρόφοι. Τα βασικά προϊόντα του κάμπου – ξηρική καλλιέργεια με σιτάρι και κριθάρι - λόγω και της κακής εμπορίας τους, ανάγκασαν τους κατοίκους να στραφούν στη μόρφωση.

1.4 Ανάπτυξη σχολείου και επίδρασή του στο μορφωτικό επίπεδο.

Από το 1875 λειτούργησε επίσημα Δημοτικό Σχολείο, ενώ ανεπίσημα και ιστορικά αποδεδειγμένα, λειτουργούσε από το 1853 σε αίθουσες του μοναστηριού. Η Περιστερώνα, αλλά και η Πηγή, έχει τη φήμη με τους πιο πολλούς μορφωμένους, κυρίως δασκάλους, αναλογικά. Οι γιατροί Ιασωνίδης και Χατζηκακού και ο βουλευτής επί Αγγλοκρατίας Ρωσίδης και πλήθος άλλοι έλκουν την καταγωγή τους από τούτα τα δυο χωριά. 82 και πλέον δάσκαλοι μέχρι το 1974, κάνουν την δίδυμη κοινότητα μια από τις πρώτες, αν όχι την πρώτη σε αριθμό δασκάλων. Η ευχή της κάθε μάνας **"τζιαι να σε δω δάσκαλο, γιέ μου"**, υποχρέωνε τους απόφοιτους γυμνασίου να μην έχουν και πολλές επιλογές επαγγέλματος. Αν αποτύγχανες στις διδασκαλικές εξετάσεις, κινδύνευες να θεωρείσαι και αποτυχημένος μαθητής.

1.5 Κύριες ασχολίες των κατοίκων

Σε αναλογία με τον πληθυσμό - 2000 περίπου - κατείχαν τεράστια έκταση γης, κάπου 16 τετραγωνικά μίλια εύφορης, καλλιεργήσιμης, αλλά άνυδρης γης. Το πλούσιο υπόστρωμα σε μερικά μέρη νερό ήταν άχρηστο, αφού ήταν υφάλμυρο και ακατάλληλο ακόμα και για άρδευση. Για το λόγο αυτό οι κάτοικοι αγόρασαν γη στα γειτονικά χωριά Αλόα, Λιμνιά και Αρναδί, όπου υπήρχαν υπόγεια κατάλληλα νερά κι έφτιαξαν περιβόλια για να προμηθεύουν το χωριό τους με τα αναγκαία κηπευτικά. Εξάλλου η πρόκληση του χείμαρρου "Κοπρή"- Πεδιαίου - ώθησε τους κατοίκους ν' αγοράσουν γη και πέραν των γειτονικών χωριών Πυργάς, Πραστειού, Γαϊδουράς (Νέα Σπάρτη) και Στύλλων. Φιλοπρόοδοι οι Έλληνες κάτοικοι της Περιστερώνας, μετά την Τουρκοκρατία (1571 - 1878) σταδιακά αγόρασαν όλη τη γη από τα χτεσινά αφεντικά τους. Έτσι το 1950 βρίσκουμε την τουρκική μειονότητα της Περιστερώνας να συνεργάζεται αρμονικά μεν με το ενεργητικότερο ελληνικό στοιχείο, αλλά από τη θέση του εργάτη.

Ενδοξότατε!
Δια τῆς παρούσης ταπεινῆς αναφοράς μας λαμβάνομεν τὴν τόλμην οἱ υποφαινόμενοι κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου ν' αναφέρωμεν εὐσεβῶς πρὸς τὴν Υμετέραν Ενδοξότηταν ὅτι βοσκοὶ τινες ομοχώριοί μας, προξενοῦν καθ' ἐκάστην υπερβολικὰς ζημίας εἰς τὰ σπαρτὰ μας, εὐμβουλευσαμεν δις καὶ τρις αὐτοὺς νὰ προσέχῃσι διότι θὰ υποφέρωσιν, αὐτοὶ ὅμως κοφεύοντες εἰς τὰ συμβουλὰς μας εξακολουθοῦσιν ἀφόβως τὰ ἴδια. Ὅθεν κατὰ χρέος αναφέρομεν τούτο πρὸς τὴν Υ. Ε. ἰκετεύοντες αὐτὴν ἵνα στείλῃ ἓνα κλητῆρα καὶ ἀφοῦ γένηται παρὰ των προεστώτων καὶ γερόντων ἐγχωρίων μας ἡ δίκαια ζημία, παρόντος καὶ τοῦ κλητῆρος, συλλάβει τότε τοὺς ζημιώσαντας βοσκούς καὶ ὁδηγήσῃ αὐτοὺς ἐμπροσθεν τῆς Υ. Ε. ὅπως λάβωσι τὴν πρέπουσαν ποινὴν των, συγχρόνως δὲ ἀναγκασθῶσι ν' ἀποζημιώσωσι καὶ τοὺς ζημιωθέντας.

Υποσημειούμεθα τῇ Υ. Ε. ὡς
Εὐπειθεῖς υπῆκοοι.
τῇ 8 Δεκεμβρίου 1875.

«Ενδοξότατε,

Δια της παρούσης ταπεινής αναφοράς μας λαμβάνομεν την τόλμην οι υποφαινόμενοι κάτοικοι του χωρίου τούτου ν' αναφέρωμεν ευσεβώς προς την Υμετέραν Ενδοξότηταν ότι βοσκοί τινες ομοχώριοί μας, προξενούν καθ' ἐκάστην υπερβολικὰς ζημίας εἰς τὰ σπαρτὰ μας, εὐμβουλευσαμεν δις καὶ τρις αὐτοὺς νὰ προσέχῃσι διότι θὰ υποφέρωσιν, αὐτοὶ ὅμως κοφεύοντες εἰς τὰ συμβουλὰς μας εξακολουθοῦσιν ἀφόβως τὰ ἴδια. Ὅθεν κατὰ χρέος αναφέρομεν τούτο πρὸς τὴν Υ. Ε. ἰκετεύοντες αὐτὴν ἵνα στείλῃ ἓνα κλητῆρα καὶ ἀφοῦ γένηται παρὰ των προεστώτων καὶ γερόντων ἐγχωρίων μας ἡ δίκαια ζημία, παρόντος καὶ τοῦ κλητῆρος, συλλάβει τότε τοὺς ζημιώσαντας βοσκούς καὶ ὁδηγήσῃ αὐτοὺς ἐμπροσθεν τῆς Υ. Ε. ὅπως λάβωσι τὴν πρέπουσαν ποινὴν των, συγχρόνως δὲ ἀναγκασθῶσι ν' ἀποζημιώσωσι καὶ τοὺς ζημιωθέντας

Υποσημειούμεθα της Υ. Ε.

Ευπειθεῖς υπῆκοοι

τῇ 8 Δεκεμβρίου 1875.»

1.6 Κτίσματα και περιεχόμενο των κατοικιών.

Οι τοπικές συνθήκες και υλικά που διέθεταν, μαζί με τις ανάγκες των κατοίκων, δημιούργησαν και τα ανάλογα σπίτια και κτίσματα. Έτσι, βασικά, κτίζονταν μεγάλα πλινθόκτιστα σπίτια με τον απαραίτητο ηλιακό και τις χαρακτηριστικές του καμάρες στα νότια του σπιτιού, για να διατηρεί δροσερά το καλοκαίρι τα δυο κύρια δωμάτια κατά την περίοδο του καλοκαιρινού ξηρού καύσωνα και ζεστά τον παγωμένο χειμώνα.

Τα δυο κύρια δωμάτια του σπιτιού ήσαν δίχωρα με καμάρα στη μέση. Στο «καλό» δωμάτιο του σπιτιού βρίσκονταν και τα κυριότερα έπιπλα: Ο καναπές, η κονσόλα για τα πιατικά, το σκαλιστό ερμάρι γεμάτο με τα υφαντά, μεταξωτά και βαμβακερά με μόστρες σκεπάσματα, το πουρό, η τραπεζαρία και η απαραίτητη γύψινη σουβάντζα, φορτωμένη με τα πλουμιστά πιάτα της γιαγιάς και της προ-γιαγιάς. Στολισμένη σε μια γωνιά του δωματίου βρισκόταν και η νυφική «καρκόλα» (κρεββάτι) με τα «πορκερούθκια» της. Στην αυλή του νότου υπήρχε ένα δωμάτιο - κουζίνα, το «ασιερονάρι», ο στάβλος για τα καματερά (βόδια), τα «σέντε» - αποθήκες με τους «ροβούς» για τα γεννήματα. Στο κέντρο συνήθως της αυλής ήταν ο απαραίτητος λάκκος (πηγάδι) με το χειροκίνητο «αλακάτι», με το οποίο αντλούσαν νερό για τις ανάγκες του σπιτιού και των ζώων.

Σε μια άκρη της αυλής βρισκόταν ο φούρνος, όπου κάθε βδομάδα η νοικοκυρά έψηνε το γνήσιο σιταρένιο ψωμί για όλη τη βδομάδα ή τα κουλούρια και τις απίθανες «γρισταρκές» κατά τις γιορτινές περιόδους της Λαμπρής και των Χριστουγέννων.

Εκκλησία Αγίου Αναστασίου

1.7 Πανήγυρης Αγίου Αναστασίου.

Κι όταν έφτανε τ' 'Αη Αναστασιού, στις 17 του Σεπτέμβρη, οι κάτοικοι ετοιμάζονταν να φιλοξενήσουν τους ξένους τους από τα κοντινά, αλλά και από πιο μακρινά χωριά. Τρεις περίπου μέρες θα κρατούσε η φιλοξενία και το σπίτι έπρεπε να ετοιμαστεί, ν' ασπριστεί, να δείξει όλη την αρχοντιά της καρδιάς τους.

Από τη γιορτή του Σταυρού εξάλλου (14 Σεπτεμβρίου), η εκκλησία του Αγίου Αναστασίου και ο γύρω χώρος γίνονταν αγνώριστα. Καλύφες στήνονταν για τουςπραματευτάδες, οι δρόμοι και τα στενά καθαρίζονταν, για να δεχτούν τους χιλιάδες επισκέπτες προσκυνητές του μεγαλύτερου ζωεμπορικού πανηγυριού της Κύπρου.

Έφταναν οι επισκέπτες με υποζύγια ή κάρα, για να πουλήσουν τα ζώα τους ή να κάνουν τις προμήθειες όλου του χρόνου. Προικιά για τις κοπελιές, χαλκωματικά και ξύλινες γούρνες για ζύμωμα ψωμιού, ψαθιά, κοφίνες και καλάθια, παπούτσια, ποδίνες και υφάσματα, σουτζιούκος, παστόσυκα και κολοκάσι, γυαλικά και πιατικά, όλα απ' εδώ αγοράζονταν.

Μια ολόκληρη έκταση πολλών στρεμμάτων, ειδικός χώρος αγοραπωλησίας ζώων. Αρνιά, πρόβατα, αίγες και ρίφια, βόδια, μουλάρια και γαϊδούρια, άλογα και γουρούνια, δημιουργούσαν μια κατάσταση χάους, όπου οι ανοιχτομάτηδες «τζιαμπάζηδες» παζάρευαν και προσπαθούσαν να ξεγελάσουν τους τετραπέρατους χωρικούς ιδιοκτήτες. Πόσες φορές κάποιος αφελής ιδιοκτήτης δεν ξαναγόρασε το ίδιο του το ζώο... μεταμφιεσμένο με λίγο βάψιμο στο κεφάλι!

Περνούσε το πλήθος χαζεύοντας όλη τούτη τη δημιουργική προσπάθεια ενός ακάματου λαού. Ψώνιζε κι έφτανε στον αυλόγυρο της εκκλησίας, όπου οι σιαμισιάρηδες, λοκματζήδες, ήταν για όλους πρόκληση, μα πιο πολύ για τα παιδιά, που κλαίονταν για ένα παγωτό, μια φούσκα ή ένα παιγνιδάκι. Άλλα, μεγαλύτερα παιδιά, έβρισκαν την ευκαιρία να κερδίσουν λίγα γρόσια κάνοντας θελήματα ή πουλώντας νερό στο διψασμένο πλήθος.

Έμπαιναν οι προσκυνητές στην εκκλησιά, τρίβονταν με τα μακούτζια του αγίου, τάζονταν στο θαυματουργό άγιο των κουτσών κι άφηναν τ' αναθήματα δίπλα στη χρυσοποίκιλτη εικόνα του.

Αφού και το θεϊκό καθήκον τους διεκπεραίωναν, έφταναν στην πλατεία του χωριού. Όσοι δεν είχαν «κονακσιή» (χωριανό να τους φιλοξενήσει) κάθονταν στα καφενεία κι έτρωγαν οφτό από τους δεκάδες οφτατζιήδες τούτων των ημερών. Κοκκινοχωριάτες λαϊκοί τραγουδιστές τσιαπτούσαν (ανταγωνίζονταν) στα δίστιχα και διαπληχίζονταν με τη συνοδεία του απαραίτητου βιολιού και του λαγούτου. Σπάνια όλοι τούτοι οι ξένοι πλήρωναν το ποτό που τους έφερνε το γκαρσόνι, γιατί η φιλοξενία των ντόπιων κατοίκων, θεωρούσε ντροπή να πληρώσει το ποτό του ξένος, σήμερα που γιόρταζε το χωριό τους.

Κι όταν έφτανε το δειλινό της 16ης με χαμηλότερη κάπως θερμοκρασία, όλος ο κόσμος, ξένοι και χωριανοί, έκανε τον περίπατό του στην κύρια αρτηρία του χωριού. Εκεί να παίξουν καζαντί, να χαριεντιστούν οι νέοι με τις κοπελιές και να συναντήσουν μακρινούς φίλους και συγγενείς.

Περασμένα μεσάνυχτα και οι «κονακσιήδες» θα τους περιμένουν για ύπνο. Η άλλη μέρα εξάλλου, 17η του Σεπτέμβρη, είναι η μέρα της επιστροφής. Ότι είχαν να κάνουν το 'καναν.

Η μέρα προς τιμήν του αγίου έφερε πολλά, μαζί και πολλά χαρτιά και ακαθαρσίες στους δρόμους, που θέλουν πολλά συνεργεία καθαρισμού, τα οποία θα πληρώσει η εκκλησιαστική επιτροπή. Τα έσοδα της εκκλησίας από το νοικίασμα των καλύφων αφήνουν πολλά περιθώρια στον κ. Μήτα (Δημήτρης Μάρκου Σιμηητρά) να φαίνεται κι ανοιχτοχέρης.

Και τα χωριατόπουλα, μαθητούδια του Δημοτικού Σχολείου της Περιστερωνοπηγής, θα ψάξουν σ' όλους τους χώρους για κανένα χαμένο σελίνι ή έστω και γρόσι πριν ξεκινήσουν για το σχολείο το πρωί της 18ης του Σεπτέμβρη, με το άκουσμα της καμπάνας του Αγίου Αναστασίου..

2. Δημοτικό Σχολείο Περιστερωνοπηγής 1853-1974

Από το
ΔΗΜΗΤΡΙΟ Θ. ΛΟΥΚΑ

2.1 Σχεδιάγραμμα Σχολείου

Σχεδιάγραμμα Σχολείου – Κάτοψη, 1972

2.2 Χρονολογική λειτουργία σχολείου στην Περιστερωνοπηγή

1853	Πρώτη αναφορά λειτουργίας σχολείου
1875	Το πρώτο επίσημο σχολείο
1893	Αναφορά για λειτουργία παρθεναγωγείου
1890 – 1937	Λειτουργία χωριστών σχολείων αγοριών και κοριτσιών

Από τις επίσημες καταχωρήσεις στα βιβλία του Υπ. Παιδείας και τα Κυβερνητικά Αρχεία σημειώνουμε τους πιο κάτω σταθμούς λειτουργίας του σχολείου.

1877 – 1893	Σχολείο Περιστερώνας.	
1893 – 1899	Σχολείο Περιστερώνας	(μεικτό αγοριών-κοριτσιών).
1899 – 1908	Σχολείο Περιστερώνας	(αγοριών).
	Σχολείο Περιστερώνας	(κοριτσιών).
1908 – 1921	Σχολείο Περιστερώνας	(αγοριών).
	Σχολείο Πηγής	(αγοριών).
	Σχολείο Περ/Πηγής	(κοριτσιών).
1921 – 22	Σχολείο Περ/Πηγής	(αγοριών).
	Σχολείο Περ/Πηγής	(κοριτσιών).
1922 – 27	Σχολείο Περιστερώνας	(αγοριών).
	Σχολείο Περιστερώνας	(κοριτσιών).
	Σχολείο Πηγής	(αγοριών).
	Σχολείο Πηγής	(κοριτσιών).
1927 – 28	Σχολείο Περ/Πηγής	(αγοριών, νέα κτίρια).
	Σχολείο Περιστερώνας	(κοριτσιών).
	Σχολείο Πηγής	(κοριτσιών).
1928 – 37	Σχολείο Περ/Πηγής	(αγοριών)
	Σχολείο Περ/Πηγής	(Κοριτσιών).
1937 – 74	Σχολείο Περ/Πηγής	(μεικτό).
1957 – 58	Το σχολείο μένει κλειστό για έξι μήνες με διαταγή της αγγλικής διοίκησης λόγω ανάρτησης ελληνικής σημαίας.	

2.3 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

“Στην περίοδο από το 1800 μέχρι το 1880 είχε σημειωθεί μια εκτεταμένη αναζωογόνηση της ελληνικής κουλτούρας, των παραδόσεων και των ιδανικών του έθνους (...) Αυτό που συνέβαινε ήταν ένα πρώτο “άνοιγμα” των αγαθών της παιδείας προς τις ευρύτερες μάζες. Στην εποχή εκείνη δεν υπήρχαν βέβαια ακόμη αρκετά σχολεία. Δε μάθαινε γραφή κι ανάγνωση ο λαός. Προετοιμάζονταν ωστόσο κάποιου είδους “δάσκαλοι”, διάφοροι γενικά μορφωμένοι άνθρωποι, που έμελλε να σπρώξουν προς το τέλος του 19ου και την αρχή του 20ου αιώνα σε μια πρώτη προσπάθεια μαζικοποίησης των αγαθών της παιδείας” (Εγκυκλοπαίδεια Κύπρος, 192)

Μοίρα αγαθή βοήθησε το χωριό μου Περιστερωνοπηγή, να έχει το μοναστήρι του Αγίου Αναστασίου σαν πρώτο φυτώριο αυτού του ξυπνήματος. Όσο κι αν έφαξα στο μακρινό παρελθόν δεν συνάντησα την αρχή της επίδοσης των κατοίκων στα γράμματα. Οι χωρικοί έστελλαν τα παιδιά τους να μάθουν γράμματα κοντά στους καλόγερους. Συνάντησα γέροντες, που γεννήθηκαν τον 19ο αιώνα, που ισχυρίζονταν ότι και ο παππούς τους ήξερε “γράμματα”. Η πρώτη γραπτή ένδειξη ύπαρξης “σχολείου” ανάγεται στα 1853, το οποίο λειτουργούσε με βεβαιότητα στο μοναστήρι. Παραμένει όμως το ερώτημα. Από πότε άρχισε να λειτουργεί αυτό το σχολείο;

Μεγαλύτερη βέβαια σημασία έχει ότι, αυτό το πρώτο σχολείο, ήταν και η αρχή μιας μακράς πορείας μόρφωσης των κατοίκων του χωριού, ίσως και των κατοίκων των γειτονικών χωριών, που επέφερε ένα αξιοθαύμαστο ζήλο των χωρικών να μορφώσουν τα παιδιά τους

Σημαντικό ρόλο για καταφυγή στη μόρφωση είχε και η δύσκολη οικονομική κατάσταση των περισσότερων κατοίκων. Όσο όμως και αν επηρέασε αυτή τη ροπή η φτώχεια, δεν ήταν ο κυριότερος λόγος. Και τούτο γιατί από τους πρωτοπόρους που έστελλαν τα παιδιά τους για μόρφωση και μερικοί για ανώτερες σπουδές στο εξωτερικό, ήταν άνθρωποι “πλούσιοι” σε κτημοσύνη. Συναντούμε π.χ. το γιατρό Κυριάκο Ιασωνίδη και τον Κ. Π. Χ” Κακού που αναδείχτηκαν τον περασμένο αιώνα κι ως προέρχονταν και οι δυο από «πλούσιες» οικογένειες του χωριού.

Αρρεναγωγείον Περιστερώνας, 1893 – 1895

Λειτουργεί σε αίθουσες της μονής Αγ. Αναστασίου.

Δάσκαλος:

Κωνσταντίνος Ζαχαριάδης.

Παρουσία Ιερομόναχου. (κατά κόσμον Πιερής)

Παρθενγωγείον Περιστερωνοπηγής, 1911

Δασκάλα:

Ελέγκω Ι. Τομπάζη – Κωνσταντινίδου. (η πρώτη δασκάλα καταγόμενη εκ Περιστερώνας)

Λειτουργεί σε αίθουσες της μονής Αγ. Αναστασίου 1908 – 1921.

Αρρεναγωγείον Περιστερώνας.

Δάσκαλος:

Αγησίλαος Λαμπράκης; 23 - 24

Γεώργιος Γιωργόπουλος; 24 - 25

Παναγιώτης Κ.; 25 – 26

Γεώργιος Τεουλίδης; 26 - 27

Λειτουργεί σε αίθουσα της εκκλησίας Αγ. Αναστασίου.

2.4 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΕΡΙΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

2.4.1 Αύξηση αριθμού μαθητών.

Ανάμεσα στα χωριά Πραστειό Μεσαορίας και Λευκόνοικο υπάρχει μια αξιόλογη, από μια άποψη τουλάχιστον, κοινότητα, εκείνη της Περιστερωνοπηγής. Το σημαντικό σ' αυτήν την κοινότητα είναι ότι, όπως φαίνεται από τους αριθμούς φοίτησης στο Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, ο αρ. μαθητών είχε ελάχιστη αύξηση από το 1900 ως το 1974.

Ενώ το 1908 (πρώτη καταχώρηση Υπουργείου Παιδείας) είχαμε 159 εγγραφές μαθητών στο Δημ. Σχ. της κοινότητας (Περιστερώννας μόνο), το 1974 (Περιστερωνοπηγής τώρα) οι εγγραφές έφτασαν μόνο στις 251. Πρέπει να σημειωθεί ότι το 1974 η φοίτηση στα Δημ. Σχολεία της Κύπρου ήταν υποχρεωτική, ενώ δεν συνέβαινε το ίδιο το 1908.

Το ότι ένας μεγάλος αριθμός παιδιών σχολικής ηλικίας δεν φοιτούσε στο σχολείο είναι βέβαιο, αφού και από τα παιδιά που εγγράφονταν στην αρχή της σχολικής χρονιάς, άλλα δεν προσέρχονταν τελικά και άλλα εγκατέλειπαν το σχολείο κατά τους θερινούς μήνες, εποχή του θερισμού. Το 1907 – 1908 π.χ. οι εγγραφές έφτασαν τις 151. Κατά το Σεπτέμβριο παρουσιάστηκαν στο σχολείο 127 παιδιά, ενώ τον Απρίλιο βρίσκονταν στο σχολείο μόνο 83 παιδιά.

Μεικτό Δημοτικό Σχολείο Περιστερωνοπηγής.

Λειτουργεί στα νέα σχολικά κτίρια, 1938 – 39

Δάσκαλοι:

Χαράλαμπος Χατζηδός (Δ/ντής)

Κώστας Ευαγγέλου

Καλλιρόη Κυπριανού

Ελένη Κυπριανού

Βικτώρια Ιωάννου

2.4.2 Αύξηση πληθυσμού.

Το πιο αξιόλογο όμως είναι ότι, ενώ δεν υπήρχε σημαντική αύξηση στον αρ. των μαθητών, οι κάτοικοι, μέχρι και το 1950 περίπου, ήσαν πολύτεκνοι, Σπάνια συναντούσες οικογένεια με λιγότερα από 4 παιδιά. Τι συνέβαινε λοιπόν; Η απάντηση είναι αρκετά πολύπλοκη.

Μεικτό Δημοτικό Σχολείο Περιστερωνοπηγής, 1939 - 41

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Λοΐζος Μιχαλόπουλος (προσωρινός δάσκαλος)

Χριστόδουλος Λιασίδης (Δ/ντης)

Δημήτρης Παπαδόπουλος

Ειρήνη Πασιαρδή

Ευρυδίκη Γρύσπη

Έλλη Γρύσπη

2.4.3 Οικονομική κατάσταση των κατοίκων.

Το χωριό Περ/Πηγή είναι μια δίδυμη κοινότητα απόλυτα συνενωμένη χωροταξικά, αλλά με δυο χωριστές κοινότητες οργανωτικά, με κοινά στοιχεία μόνο το Σχολείο, τη Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία και το Συνεργατικό Παντοπωλείο.

Περιστερώνα και Πηγή. Βρίσκεται στο ανατολικοκεντρικό άκρο της πεδιάδας της Μεσαορίας και οι κάτοικοί του ασχολούνταν κυρίως με την καλλιέργεια δημητριακών και τη κτηνοτροφία. Λογικά έπρεπε να είναι εύποροι, αφού, ιδιαίτερα μάλιστα οι κάτοικοι της Περιστερώνας, ήσαν κάτοχοι μεγάλων εκτάσεων καλλιεργήσιμης γης. Η φράση **“αντάν γιορκήσει η Μεσαρκά, τρώσιν μάνες τζιαί παθκιά”**, δε βρήκε εδώ τη δικαίωσή της. Κι όμως η μετανάστευση εδώ ήταν σχεδόν ανύπαρκτη. Οι κάτοικοι έστελλαν τα παιδιά τους στο σχολείο για δυο κυρίως λόγους. **Να τα απομακρύνουν από το δικό τους γεωργικό επάγγελμα με τις τόσο σκληρές συνθήκες εργασίας και τες κακές συνθήκες εμπορίας των προϊόντων , μα και να τα ωθήσουν να ακολουθήσουν τα βήματα των πρωτοπόρων φωτισμένων δασκάλων της κοινότητας, Σταύρου Παπαδόπουλου, Δημήτρη Ιωάννου και των γυναικών-δασκάλων Ελέγκως Τομπάζη - Κωνσταντινίδη και Κυριακούς Ζαχαριάδη – Γιακουμεττή.**

Μετά το Β. Παγκόσμιο πόλεμο μπήκαν στη ζωή του Κύπριου γεωργού τόσο τα χημικά λιπάσματα, που πολλαπλασίασαν την παραγωγή, όσο και τα γεωργικά μηχανήματα, που ευκόλυναν στο ελάχιστο την κοπιώδη γεωργική ενασχόληση. Η ίδρυση και άνθηση εξ άλλου Συνεργατικών Πιστωτικών Εταιρειών για δανειοδότηση και των Οργανισμών Εμπορίας Γεωργικών Προϊόντων, σταμάτησε αφενός μεν την άγρια εκμετάλλευση των γεωργών από τους τοκογλύφους και αφετέρου έφερε μια σχετική ασφάλεια στο ύψος των εισοδημάτων των γεωργών. Πριν από το 1940, από πάμπολλες διηγήσεις γερόντων που άκουσα, ήσαν πολλοί οι χωρικοί, που έχαναν ολόκληρες περιουσίες από τοκογλύφους, που τους δάνεισαν μικρά ποσά κατά τα δύσκολα χρόνια της ανομβρίας και τούτο γιατί η παραγωγή σιτηρών εξαρτάται σχεδόν εξ ολοκλήρου από τη βροχόπτωση. Πολλές χρονιές πάλι, μου ανέφεραν οι χωρικοί, τα προϊόντα τους έμεναν απούλητα και καταστρέφονταν ή γίνονταν εύκολη λεία αισχροκερδών εμπόρων.

Εκδρομή του Σχολείου Περιστερωνοπηγής στη μονή Μαχαιρά. 1941

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Ευρυδίκη Γρύσπη

Ειρήνη Πασιαρδή

Λοΐζος Μιχαλόπουλος (προσωρινός δάσκαλος)

Ηγούμενος της μονής

Έλλη Γρύσπη

Δημήτρης Παπαδόπουλος

Χριστόδουλος Λιασίδης (Δ/ντης)

2.4.4 Σύγκριση εισοδημάτων.

Δεν είναι καθόλου περίεργο, λοιπόν, γιατί οι γεωργοί – κάτοικοι του χωριού, προτιμούσαν να απομακρύνουν τα παιδιά τους από μια τέτοια εργασία, όταν μάλιστα είχαν σαν παράδειγμα τους πρώτους εκείνους δασκάλους με τον τακτικό μισθό και την εξασφαλισμένη συνήθως διατροφή. Συγκριτικά αναφέρω ότι το 1891 – 92, ο εξ Ακανθούς δάσκαλος της κοινότητας Γεώργιος Μιχαηλίδης έπαιρνε μισθό £30 ετησίως και διατροφή από τους γονείς των μαθητών (Βιβλία Υπ. Παδείας). Την ίδια εποχή η γη της περιοχής με ξηρική καλλιέργεια επωλείτο προς £4 τη σκάλα (14 400 π2) .

Έστελλαν επομένως τα παιδιά τους στο σχολείο με την ελπίδα να εξασφαλίσουν μια πιο άνετη ζωή, να γίνουν κι αυτά "δάσκαλοι". Δεν είναι σπάνιο φαινόμενο να συναντήσεις από τη δεκαετία του 1940 - 50 οικογένεια που έχει στους κόλπους της 3 και 4 δημοδιδασκάλους, όπως του Ιάκωβου Κακουρή και του Γιακουμή Χατζηζαχαρία. Συνέπεια αυτής της τακτικής ήταν η μετοίκηση των δασκάλων στα αστικά κυρίως κέντρα και η μη αύξηση του πληθυσμού της κοινότητας.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1947 – 48. Τάξη Ε

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Χρίστος Μέσσιος

Χριστόδουλος Κατσούρης (Δ/ντής)

Κυριακή Ζαχαριάδου

Μαρία Φελλά

Κυριάκος Ιακώβου

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής 1947 – 48

Γιορτή των Τριών Ιεραρχών.

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Κυριάκος Ιακώβου

Χρίστος Μέσσιος

Μαρία Φελλά

Κυριακή Ζαχαριάδου

Χριστόδουλος Κατσούρης (Δ/ντής)

*(Πίσω από αριστερά) Οι χωριανοί Παναής Θεορή (Σείσος), Χριστόδουλος Κακουρή (Λόλλος),
Σέρκης Μάρκου Σιμηητρά, Παπά Γεώργιος (Παπάκαλλής) Ελευθερίου, Παπά Θεράπων
Ιωάννου και Γιακουμής Ππουλλή (Ττούμπας)*

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής. 1948 – 49

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Κυριακή Ζαχαριάδου

Κυριακή Θούπα

Χριστόδουλος Κατσούρης (Δ/ντής)

Κυριάκος Ιακώβου

Χρίστος Μέσσιος

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής. 1948 – 49

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Κυριακή Ζαχαριάδου

Κυριακή Θούπα

Χριστόδουλος Κατσούρης (Δ/ντής)

Κυριάκος Ιακώβου

Χρίστος Μέσσιος

2.5 ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΣΥΝΕΧΙΣΤΗΣ ΜΙΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΜΟΡΦΩΣΗΣ

2.5.1 Φυτώριο Δημοδιδασκάλων.

Το σχολείο της Περ/Πηγής κατά την τελευταία χρονιά της λειτουργίας του (1973 – 74) πριν την τουρκική εισβολή και την εκδίωξη όλων των Ελληνοκυπρίων κατοίκων της κοινότητας, είχε 251 μαθητές με 8 δασκάλους, από τους οποίους οι 5 είχαν καταγωγή τους την κοινότητα. Είναι σημαντικό να τονιστεί αυτό, αφού η Περ/Πηγή, μια κοινότητα δυο χιλιάδων περίπου κατοίκων, είχε αναδείξει μέχρι το 1990 88 δασκάλους και απ' αυτούς 71 ζώντες κατά το 1990. Ένας στους 30 περίπου ζώντες κατοίκους της ήταν δημοδιδάσκαλος. Αμφιβάλλω αν παγκύπρια υπάρχει κοινότητα με τόσο ψηλό ποσοστό δημοδιδασκάλων. Πάντως και μέχρι την ανεξαρτησία της Κύπρου το 1960, επικρατούσε στους χωρικούς της κοινότητας η άποψη ότι, απόφοιτος γυμνασίου που δεν επιτύγχανε στις διδασκαλικές εξετάσεις ήταν αδύνατος μαθητής. Εξ άλλου η μεγαλύτερη και συχνότερη ευχή κάθε μάνας της Περ/Πηγής ήταν *“τζιαι να σε δω δάσκαλο, γιε μου”*.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής. 1049 – 50

Δάσκαλοι:

Κυριακή Θούπα

Παντέλης Παντελίδης (Δ/ντής)

2.5.2 Παλιά η παράδοση για μόρφωση.

Ο πρώτος γνωστός δάσκαλος με καταγωγή την Περ/Πηγή ήταν ο **Σταύρος Παπαδόπουλος**, γιος του παπα-Χριστόδουλου Στρατουρά, που δίδαξε για πρώτη φορά στο σχολείο Περιστερώνας το 1886-87 και μετέπειτα το 1916 - 17. Από τα επίσημα βιβλία του Υπ. Παιδείας το πρώτο επίσημο Δημ. Σχολείο ιδρύθηκε στην Περιστερώνα το 1875.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής. 1952 – 53

Τάξη Γ.

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Σάββας Σάββα

Σωκράτης Κωστέας

Στέλιος Σαββίδης (Δ/ντής)

Ελένη Σαββίδου

Χριστόδουλος Αντωνίου

Παναγιώτης Πουλλής

Π. 71.

ὁ Παύλος Α. Λουκιδάκος ἐκ Περγαμονουπόλεως
διδαχθεὶς τὴν διδακτικὴν μέθοδον ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν
Πιστοποιητικῶν
φέρει ~~διδάσκων~~ ικανοποιῶν τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἄρθρου 46 (α) τοῦ περὶ Παιδείας Νόμου τοῦ
1895, καὶ ἀνήκει εἰς τὴν ἀριστερὰν τάξιν τῶν Διδασκάλων.

Μ. Πουλιόπουλος
Α. Πιπύνης
Ι. Ἰωαννίδης

Συμβούλιον Ἐξεταστῶν.

Τῇ 1^{στῇ} Σεπτεμβρίου 1897.

Ἡμεῖς, οἱ ὑπογεγραμμένοι, πιστοποιοῦμεν ὅτι ὁ Παύλος Α. Λουκιδάκος
ἐκ Περγαμονουπόλεως ἔχει τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα ὅπως ἡ Διδάσκαλος
ἐν τινι Ἑλληνικῷ Χριστιανικῷ Δημοτικῷ Σχολείῳ.

Μ. Πουλιόπουλος
Α. Πιπύνης
Ι. Ἰωαννίδης
Ἰωάννης Σαίντσε

Συμβούλιον Ἐξεταστῶν.

ΕΠΟΙΗΤΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

Τῇ 1^{στῇ} Σεπτεμβρίου 1897.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1952 – 53

Τάξη Στ.

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Σάββας Κ. Σάββας

Σωκράτης Κωστέας

Στέλιος Σαββίδης (Δ/ντης)

Ελένη Σαββίδου

Χριστόδουλος Αντωνίου

Παναγιώτης Ππουλής

2.5.3 Το πρώτο σχολείο.

Ο Λοΐζος Φιλίππου όμως στο βιβλίο του "τα ελληνικά γράμματα στην Κύπρο επί τουρκοκρατίας" (σελ. 318) αναφέρει σχετικά:

"Οι κάτοικοι του χωριού τούτου (της Περ/Πηγής) μέχρι το 1875 έστελλαν τα τέκνα των εις Λευκόνοικον προς εκπαίδευσιν εν τω εκεί λειτουργούντι σχολείω. Κατά το 1875 ηύξησαν εις 4000 γρόσια τον μισθόν του δασκάλου Λευκονοίκου, **Γεώργιου Ευστρατίου** εκ Λάρνακος, αντί 2400 γρόσια άτινα ελάμβανεν εν Λευκονοίκω και ίδρυσαν ιδίαν σχολήν, προσλαμβάνοντες τον Γ. Ευστρατίου ως διδάσκαλον.

Η διδασκαλία εγένετο εις το μοναστήρι του Αγίου Αναστασίου, όπερ ανήκε εις την Αρχιεπισκοπήν (**η εκκλησία έγινε ενοριακή από το 1779**, J. Hacket – ιστορία εκκλησίας της Κύπρου σελ. 8). Εν τω σχολείω τούτο εφοίτων 65 περίπου μαθηταί όχι μόνον εκ Περιστερωνοπηγής, αλλά και εκ των πέριξ χωρίων Μηλιάς και Γενάγρων.

Η φιλομουσία των κατοίκων Περ/Πηγής υπήρξεν αξιοσημείωτος· σπανίως ευρίσκει τις εν τω χωρίω τούτο αγραμμάτους".

Βρισκόμαστε στα μέσα του 18ου αιώνα και σ' όλη την Κύπρο ελάχιστα σχολεία υπάρχουν. Ο Λοΐζος Φιλίππου αναφέρει σχετικά (Τόμ. Α, σελ. 120):

"Από την εποχήν της τουρκικής κατακτήσεως μέχρι του πρώτου ημίσεως του 18ου αιώνα φαίνεται ότι ουδεμία σχολή εν τη νήσω ελειτούργει. Οι ιερείς μόνον των χωρίων, ως και εν τη λοιπή Ελλάδι, εδίδασκαν ολίγην ανάγνωσιν και γραφήν εις τα τέκνα των σχετικά ευπορούντων, οίτινες δεν ήθελαν να αφήσουσι τα τέκνα των "στραβά".

Φαίνεται όμως ότι και ο Λοΐζος Φιλίππου έχει λάθος για το πότε ιδρύθηκε "το πρώτο σχολείο" στο χωριό. Τούτο γίνεται φανερό από σχετική αναφορά του J. Hacket για το μοναστήρι του Αγίου Αναστασίου και υπάρχει γραπτή μαρτυρία πως το σχολείο αυτό λειτουργούσε κατά το έτος 1853. Σε μηνιαίο του Αυγούστου του 1792 της εκκλησίας του Αγίου Αναστασίου βρίσκουμε γραμμένο: **"1853 αγούστου 4 ημέρα τριτην εγώ ο κοστατις υιος Χ"κατζ(?) απο χωριον πατρικιν ηλθα μέσα το μοναστήριν του αγιου αναστασιου και έμαθα τα ολια γραμματα και εδουλεσα του γεροτα προτοσιγκελου αγιου τάφου και οπιος το διαβασι να εχι τιν ευχιν του αγιου αναστασιου εγο ο κοστατις αξεντι απο χοριον πιγιν εδο"** (Κυπριακά Γράμματα, τομ. Β, Νιοβρ. – Δεκ. 1924, "Κυπριακή Αγιογραφία Ι. Σικουτρή" σελ. 262).

2.5.4 Το σχολείο αναδεικνύει προσωπικότητες

Ένα είναι βέβαιο. Από το 1853 λειτουργούσε στην κοινότητα σχολείο, πιθανότατα με δάσκαλους τους καλόγερους του μοναστηριού και ότι η έφεση προς τη μόρφωση ήταν βαθιά ριζωμένη στη συνείδηση των κατοίκων. Κατ' αυτή λοιπόν την σκοτεινή περίοδο όχι μόνο λειτουργούσε σχολείο στην Περ/Πηγγή, αλλά οι κάτοικοι ήσαν παγκύπρια γνωστοί σαν φιλομαθείς. Απόδειξη τούτου είναι και οι τρεις ναζήρηδες (επιθεωρητές- συλλέχτες της δεκατίας) κατά τα πρώτα χρόνια της Αγγλοκρατίας με καταγωγή την Περ/Πηγγή:

1. **Νικόλας Σιαμάνης**, περί το 1886, 2. **Δημήτρης Σοφρωνίου**, περί το 1888 και 3. **Ιάκωβος Τομπάζης** περί το 1910. Ήσαν τρεις από τους έξι φοροσυλλέχτες που υπήρχαν παγκύπρια. Επίσης συναντούμε τον **Σπύρο Αναστάση Σπυρίδωνος**, αδελφό του Δασκάλου Σταύρου Αναστασιάδη, να είναι ένας από τους πέντε «**λυτήρες**» που υπήρχαν παγκύπρια το 1890 σύμφωνα με την εφημερίδα «Φωνή της Κύπρου», στις 4 Ιουλίου του 1890. Είναι φανερό ότι ήσαν αρκετά μορφωμένοι και ικανοί να εκτελούν τα σοβαρά καθήκοντα τους. Και οι τέσσερις έμαθαν τα πρώτα γράμματα στο σχολείο του χωριού τους.

Το ότι το χωριό αυτό είχε πολλούς εγγράμματους φαίνεται και από την **ίδρυση κατά το 1911 Συνεργατικού Ταμιευτηρίου** (το πρώτο ιδρύθηκε στο Λευκόνοικο το 1909) με γραμματέα τον **Γ. Μιχαήλ** και μέλη της επιτροπής τον **Πιέρα Πέτρου** και τον **Κωστή Μάρκου**.

Πολλοί εξάλλου Περιστερωνοπηγιώτες διακρίθηκαν στα γράμματα από τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα και έγιναν ευρύτατα γνωστοί. Ενδεικτικά αναφέρω το **Μιχάλη Τομπάζη**, τον δικηγόρο και βουλευτή **Κυριάκο Ρωσσίδα** και τ' αδέρφια του **Χριστόδουλο** και **Μιχάλη Ρωσσίδα**, το γιατρό **Κυριάκο Ιασωνίδα**, τους **Κ.Σ Χ΄Ψακού** και **Σωτήρη Χ΄Ψακού**, το δικηγόρο **Άντη Ιντιάνο**, το **Σαβέρα Σαβεριάδη**, τον **Αναστάση Αναστασιάδη**, τον υπαρχηγό της αστυνομίας **Θεοφάνη (Φανή) Δημητρίου**, το γιατρό **Χρίστο Μιχαλόπουλο**, τον Υπουργό Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας **Γιώργο Ιακώβου**, τον καρδιοχειρουργό **Παναγιώτη Σπανό** κ.ά.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1952 – 53

Δάσκαλος:

Σάββας Κ. Σάββας

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1954 – 55

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Θεόδωρος Ορφανίδης

Παναγιώτης Πουλλής

Στέλιος Σαββίδης (Δ/ντής)

Ελένη Σαββίδου

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1954 – 55

Τάξη Α

Δάσκαλος:

Αδωνης Κανάρης.

2.6 ΒΑΣΙΚΗ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΙΠΛΗΣ ΥΠΟΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Η Περιστερωνοπηγή είναι σήμερα κατεχόμενο χωριό και οι φιλομαθείς κάτοικοί της βρίσκονται σκορπισμένοι σ' όλη την ελεύθερη Κύπρο και στο εξωτερικό.

Όπως φανερώνει και τ' όνομά της αποτελείται από δυο κοινότητες. Την **Περιστερώνα** νότια και την **Πηγή** στα βόρεια. Δυο κοινότητες που αποτελούσαν χωροταξικά ενιαίο σύνολο, αλλά και που **δεν είχαν τίποτε κοινό μεταξύ τους, εκτός από το Δημ. Σχολείο, τη Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία και το Συνεργατικό Παντοπωλείο**. Ο δρόμος, **σύνορο**, που χώριζε-ένωνε τις δυο κοινότητες ήταν και το πλατύτερο σημείο των δυο χωριών. Μόνο ένας Περιστερωνοπηγιώτης και όχι πάντα, θα μπορούσε να σας δείξει αυτό το δρόμο διαχωρισμού και ένωσης των δυο χωριών.

Είναι γι αυτό το λόγο που και τα δυο κοινά ιδρύματά τους – σχολείο, συνεργατισμός – ήσαν κτισμένα το μεν πρώτο εφραπτόμενο βόρεια του διαχωριστικού δρόμου και το δεύτερο νότια. Πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι το σημερινό σχολείο κτίστηκε το 1926, ύστερα από πολυάριθμες ενώσεις και διαχωρισμούς των αντίστοιχων σχολείων κάθε κοινότητας.

Μέχρι και το 1950, τουλάχιστον, επικρατούσε και μέσα στο κοινό πια σχολείο ο τοπικισμός και μεταξύ των μαθητών και πολλές φορές οι δάσκαλοι παρίσταντο μάρτυρες "ομηρικών συμπλοκών" ανάμεσα στα δυο στρατόπεδα μαθητών. Τούτο συνεχιζόταν για πολλά χρόνια, αφού και η γενική ταυτότητα και νοοτροπία των κατοίκων των δυο χωριών ήταν διαφορετική. Συντηρητικοί γεωργοί και φιλομαθείς οι Περιστερωνίτες, προοδευτικοί με μεγαλύτερο ποσοστό εργατικού δυναμικού οι Πηγιώτες, χωρίς να ισχυρίζομαι ότι δεν ήσαν κι αυτοί φιλομαθείς.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1954 – 55

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Σάββας Κ. Σάββας

Αδωνης Κανάρης

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1957 – 58

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Κώστας Μυράνθης (Δ/ντής)

Γιώργος Γεωργιάδης

Δημ. Χ. Περιστερωνοπηγής, 1957 -58

Τάξη

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Κώστας Μυράνθης (Δ/ντής)

Αντρέας Χατζηπαύλου

2.7 ΣΤΑΘΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Οι γραπτές μαρτυρίες αναφέρουν ότι το πρώτο σχολείο λειτούργησε στο μοναστήρι του Αγίου Αναστασίου, το οποίο βρίσκεται στο κεντρικό-βορειοδυτικό άκρο της Περιστερώννας, από το 1853. Είναι μάλλον βέβαιο ότι το υποτυπώδες αυτό σχολείο λειτουργούσε με έξοδα του μοναστηριού, γιατί, **“κατά την τουρκική περίοδο οι £500 που χορηγούσε η Τουρκία για την παιδεία της Κύπρου, πήγαιναν όλες στη συντήρηση των τουρκικών σχολείων”** (Ι.Κ. Περισιάνης, Ιστορία Ελλ. Γραμμάτων, 1930, σελ.375)

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγή, 1960 – 61

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Ελένη Γιαλλουρίδου

Γεώργιος Τρίφυλλης

Μηνάς Χρ. Μηνά

Αντρούλα Λουκαρή

Χαράλαμπος Γιαλλουρίδης (Δ/ντής)

Δημήτριος Θ. Λουκά

Μαρία Ιωάννου

Το 1875 ιδρύθηκε το πρώτο επίσημο ελληνικό σχολείο (Λοΐζος Φιλίππου) και πάλι στην Περιστερώννα στα κτίρια του μοναστηριού. Δεν υπάρχει καμιά γραπτή μαρτυρία ότι σ' αυτό φοιτούσαν και κορίτσια. Το σχολείο αυτό συντηρείτο αποκλειστικά από εισφορές των γονιών των μαθητών. Από

τα επίσημα βιβλία του Υπ. Παιδείας μαθαίνουμε επίσης ότι από το 1889 οι γονείς, πέραν του μισθού του δασκάλου ήσαν υποχρεωμένοι να σιτίζουν το δάσκαλο εκ περιτροπής.

Ο γιατρός Χρίστος Μιχαλόπουλος μου ανέφερε ότι περί το 1890 λειτούργησε και χωριστό Παρθεναγωγείο στις αίθουσες του μοναστηριού πάλι.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1961 – 62

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Μηνάς Χρ. Μηνά

Μαρία Ιωάννου

Χαράλαμπος Γιαλλουρίδης (Δ/ντής)

Ελένη Γιαλλουρίδου

Γεώργιος Τριφυλλής

Αντρούλα Λουκαρή

Δημήτριος Θ. Λουκά

Από το 1893 και μέχρι το 1923 η αγγλική διοίκηση δίνει κάποια επιχορήγηση στο σχολείο, η οποία συμπληρώνει τις εισφορές των γονιών. Η περίοδος 1923 – 29, οπότε ισχύει και ο νέος περί παιδείας νόμος της αγγλικής κυβέρνησης, βρίσκει και πάλι τα σχολεία να συντηρούνται από τους γονείς κατά το ήμισυ. (Εγκυκλ. Κύπρος, σελ. 198) Ο νέος νόμος περί Παιδείας του 1929 φέρει τα Δημοτικά Σχολεία της Κύπρου σε απ' ευθείας εξάρτηση από την αγγλική διοίκηση, γεγονός που συνεχίζεται μέχρι την ανεξαρτησία της Κύπρου το 1960.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1961 – 62

Δάσκαλοι : (από αριστερά)

Μηνάς Χρ. Μηνά

Μαρία Ιωάννου

Χαράλαμπος Γιαλλουρίδης (Δ/ντής)

Ελένη Γιαλλουρίδου

Γεώργιος Τριφυλλής

Αντρούλα Λουκαρή

Δημήτριος Θ. Λουκά

Λόγω της διπλής υπόστασης της κοινότητας Περ/Πηγής, το σχολείο πέρασε μια πολυκύμαντη πορεία. Πότε δηλ. Υπήρχαν δύο χωριστά σχολεία και πότε ενώνονταν σ' ένα. Αν προσθέσουμε σ' αυτή την ιδιαιτερότητα και το ότι, μέχρι του 1937, υπήρχε και διαχωρισμός αγοριών - κοριτσιών, θα αντιληφθούμε καλύτερα τις δυσκολίες που συνάντησε το σχολείο στη λειτουργία του.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1961 – 82

Τάξη Ε.

Δάσκαλος:

Δημήτριος Θ. Λουκά

Το πρώτο σχολείο λειτουργούσε στο μοναστήρι του Αγ. Αναστασίου από το 1853 ως το 1927.

Η πρώτη μαρτυρία για ύπαρξη χωριστού παρθενγωγείου (Χρ. Μιχαλόπουλος) αναφέρει το έτος 1890 περίπου με χώρο λειτουργίας το μοναστήρι.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1961 – 62

Δασκάλα:

Αντρούλα Λουκαρή.

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1961 - 62

Γιορτή στο σχολείο.

(Υπεύθυνος χορών, Δημήτριος Θ. Λουκά)

2.7.1 Χρονολογίες Λειτουργίας Σχολείων.

Από τις επίσημες καταχωρήσεις στα βιβλία του Υπ. Παιδείας και τα Κυβερνητικά Αρχεία σημειώνουμε τους πιο κάτω σταθμούς λειτουργίας του σχολείου.

1877 – 1893	Σχολείο Περιστερώννας.	
1893 – 1899	Σχολείο Περιστερώννας	(μεικτό αγοριών-κοριτσιών).
1899 – 1908	Σχολείο Περιστερώννας	(αγοριών).
	Σχολείο Περιστερώννας	(κοριτσιών).
1908 – 1921	Σχολείο Περιστερώννας	(αγοριών).
	Σχολείο Πηγής	(αγοριών).
	Σχολείο Περ/Πηγής	(κοριτσιών).
1921 – 22	Σχολείο Περ/Πηγής	(αγοριών).
	Σχολείο Περ/Πηγής	(κοριτσιών).
1922 – 27	Σχολείο Περιστερώννας	(αγοριών).
	Σχολείο Περιστερώννας	(κοριτσιών).
	Σχολείο Πηγής	(αγοριών).
	Σχολείο Πηγής	(κοριτσιών).
1927 – 28	Σχολείο Περ/Πηγής	(αγοριών, νέα κτίρια).
	Σχολείο Περιστερώννας	(κοριτσιών).
	Σχολείο Πηγής	(κοριτσιών).
1928 – 37	Σχολείο Περ/Πηγής	(αγοριών)
	Σχολείο Περ/Πηγής	(Κοριτσιών).
1937 – 74	Σχολείο Περ/Πηγής	(μεικτό).
1957 – 58	Το σχολείο μένει κλειστό για έξι μήνες με διαταγή της αγγλικής διοίκησης λόγω ανάρτησης ελληνικής σημαίας.	

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1962 – 63

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Σπύρος Α. Ζιντίλης (σε διδαχτική εξάσκηση)

Μηνάς Χρ. Μηνά

Γεώργιος Τριφυλλής

Γεώργιος Μιχαλόπουλος

Γιάννης Μιχαήλ (Δ/ντής)

Δήμητρα Χατζηπαντέλα (σε διδαχτική εξάσκηση)

Αντρούλα Λουκαρή

Άννα Χατζηνικόλα

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1962 – 63

Τάξη

Δασκάλα:

Άννα Χατζηνικόλα

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1963 – 64

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Σωτήρης Ρούσκης

Αντρούλα Λουκαρή

Αντριανή Οικονομίδου

Κώστας Οικονομίδης (Δντής)

Έλλη Παραגיάλη - Παπαθωμά

Όλγα Νηστικού

Γεώργιος Μιχαλόπουλος

2.8 ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΕΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΩΝΟΠΗΓΗΣ

Όνομα	Καταγωγή	Περίοδος	Σχολείο
1. Γεώργιος Ευστρατίου	Λάρνακα	1875-86	Περιστερώνας
2. Σταύρος Παπαδόπουλος	Περιστερώνα	1886-87 1916-17	Περιστερώνας
3. Νικόλαος Σανταμάς	Αγ. Σέργιος		
4. Γεώργιος Μιχαηλίδης	Ακανθού	1887-93	Περιστερώνας
5. Κωνσταντίνος Χ' Ζαχαρία	Περιστερώνα	1893-95 1908-12 917-18	Περιστερώνας
Κωνσταντίνος Ζαχαριάδης	Περιστερώνα	1922-23	Πηγής
6. Κωνσταντίνος Σωτηρίου		1895-97	Πηγής
7. Δημήτριος Ιωάννου	Περιστερώνα	1897-00 1907-16 918-23	Πηγής
8. Αγλαονίκη Σ. Κων/δου	Λευκωσία	1899-02	Πηγής
9. Σταύρος Α. Σπυρίδωνος		1900-02	Πηγής
10. Ευρυβιάδης Παπαδόπουλος		1907-08	Πηγής
11. Ελένη Φλωρεντίου		1907-08	Περ/Πηγής
12. Παρασκευή Χ' Σταυρακκή		1910-11	Περ/Πηγής
13. Ελένη Ι. Τομπάζη	Περιστερώνα	1911-13 1915-17 1920-22	Περ/Πηγής
14. Σταύρος Αναστασιάδης	Περιστερώνα	1912-16	Περιστερώνας
Σταύρος Αναστασιάδης	Περιστερώνα	1920-22	Πηγής
15. Ελένη Παναγίδου		1913-15	Περ/Πηγής
16. Αντώνης Κανάρης	Περιστερώνα	1916-19 1942-43	Πηγής
17. Σοφία Γαλανάκη	Λευκωσία	1917-20	Περ/Πηγής
18. Δημήτρης Χ. Σαβεριάδης	Περιστερώνα	1919-20	Πηγής
19. Μελπωμένη Γ. Σταυρινίδου	Λευκωσία	1922-28	Περιστερώνας
Μελπωμένη Γ. Σταυρινίδου	Λευκωσία	1828-29	Περ/Πηγής
20. Αγησίλαος Λαμπράκης	Λάπηθος	1923-24	Περιστερώνας
21. Γεώργιος Παπαδόπουλος		1923-27	Πηγής
22. Αναστασία Ιωαννίδου		1923-24	Πηγής

23. Γεώργιος Γιωργόπουλος	Κ.Χωρίο Λεύκας	1924-25	Περιστερώνας
24. Σεβαστή Κωνσταντινίδου	Λευκωσία	1924-25	Πηγής
25. Παναγιώτης Κ.		1924-26	Περιστερώνας
26. Στάσα Κυπριανού	Πρόσφυγας- Μ. Ασίας, Λιμνιά	1925-28	Πηγής
27. Γεώργιος Τεουλίδης	Φρέναρος	1926-27	Περιστερώνας
28. Γεώργιος Κυριακίδης	Λευκωσία	1926-27	Πηγής
29. Χριστόφορος Ιωάννου	Ακανθού	1927-28	Περ/Πηγής
30. Δημήτρης Αντωνιάδης	Παλιομέτοχο	1927-28	Περ/Πηγής
31. Κωνσταντίνος Κέντης	Άγ. Θεόδωρο Αμ/στου Λυθροδόντα	1928-35	Περ/Πηγής
32. Σπυρίδων Μίλιος	Καϊμακλί	1928-30	»
33. Μερόπη Ιωάννου	Λευκωσία	1928-30	»
34. Παντελίτσα Πέτρου	Γύψου	1929-30	»
35. Κώστας Ζωδιάτης	Στρόβολος	1930-31	»
36. Μελπωμένη Ιωάννου		1930-31	»
37. Πολυξένη Μιχαηλίδου	Βαρώσι	1930-31	»
38. Ιουλία Κωσταντίνου	Λευκωσία	1931-33	»
39. Ειρήνη Πασιαρδή	Λευκωσία	1931-38	»
40. Ιωάννης Κακουλλής	Λευκωσία, Πάφος	1933-37	»
41. Ουρανία Χαραλάμπους	Λευκόνοικο	1935-36	»
42. Μενέλαος Χαραλαμπίδης	Λεονάρισσο, Άγ. Ομολογητές	1934-35	»
43. Τερψιχώρη Γιωργάκη	Τρίκωμο	1934-35	»
44. Χαράλαμπος Χατζηδάς	Κυθρέα	1935-39	»
45. Κώστας Ευαγγέλου	Λευκωσία	1937-39 1959-60	»

46. Καλλιρόη Κυπριανού	Λευκωσία	1938-39	»
47. Βικτώρια Ιωάννου	Λευκωσία	1939-39	»
48. Ελένη Κυπριανού	Λευκωσία	1938-40	»
49. Χριστόδουλος Λιασίδης	Κτήμα	1939-41	»
50. Ευρυδίκη Γρύσπη	Λευκωσία	1939-42	»
51. Έλλη Γρύσπη	Λευκωσία	1939-43	»
52. Παύλος Βανέζης	Πηγή	1940-43	»
53. Χρίστος Κωσταντινίδης	Εφτακόμη	1940-41	»
54. Ματθαίος Μαυρομάτης	Πεδουλάς	1941-42	»
55. Δημήτρης Παπαδόπουλος	Περιστερώνα	1941-43	»
56. Κυριακή Ζαχαριάδου	Περιστερώνα	1942-51	»
57. Πολύδωρος Παπαϊακώβου	Λευκόνοικο	1943-44	»
58. Παναγιώτης Πουλλής	Περιστερώνα	1943-45 1951-56	»
59. Γεώργιος Παρασκευά	Έξω Μετόχι	1943-44	»
60. Παρασκευή Γεωργίου	Πραστειό Αμ/στου	1943-45	»
61. Χριστόδουλος Κατσούρης	Λευκωσία	1944-49	»
62. Χρίστος Μέσσιος	Πηγή	1944-49	»
63. Κυριάκος Ιακώβου	Περιστερώνα	1945-49	»
64. Μαρία Φελλά	Τρίκωμο, Λευκόνοικο	1945-48	»
65. Κυριακή Θούπα	Λευκόνοικο	1948-52	»
66. Παντέλης Παντελίδης	Ακανθού	1949-52	»
67. Χρίστος Στυλιανόπουλος	Κυθρέα	1949-52	»
68. Χριστόδουλος Αντωνίου	Στρόβολος, Περιστερώνα	1949-54	»
69. Αντρέας Σταυριανός	Πάφος	1951-52	»
70. Στέλιος Σαββίδης	Λευκωσία	1952-55	»
71. Σωκράτης Κωστέας	Σολέα	1952-53	»
72. Σάββας Κ. Σάββα	Πηγή	1952-57	»

73. Ελένη Σαββίδου	Λευκωσία	1952-55	»
74. Αδωνης Κανάρης	Περικτερώνα	1953-56	»
75. Θεόδωρος Ορφανίδης	Λευκωσία	1954-57	»
76. Νίκος Ζεμπύλας	Πέτρα, Λευκωσία	1955-57	»
77. Γεωργία Καλογήρου	Μηλιά Αμ/στου	1955-57	»
78. Κώστας Μυράνθης	Κερύνεια	1956-58	»
79. Αντρέας Χατζηπαύλου	Άγιος Αμβρόσιος	1956-59	»
80. Μαργαρίτα Παπαδοπούλου	Περικτερώνα	1956-61	»
81. Σπύρος Χατζηζαχαρία	Περικτερώνα	1957-58	»
82. Γεώργιος Γεωργιάδης	Γύψου	1957-61	»
83. Χριστόφορος Κούμας	Γύψου	1957-60	»
84. Ιωσήφ Μιχαήλ	Μηλιά	1958-59	»
85. Ερασμία Χατζηκώστα	Πηγή	1958-61	»
86. Παρασκευάς Ζιγκής	Περικτερώνα	1959-60 1972-74	»
87. Χρυστάλλα Μαλλούπα	Καϊμακλί	1959-60	»
88. Ηλίας Τσίγκης	Ακάκι	1960-61	»
89. Δημήτριος Θ. Λουκά	Περικτερώνα	1960-62 1968-73	»
90. Μηνάς Χρ. Μηνά	Περικτερώνα	1960-63	»
91. Μαρία Ιωάννου	Περικτερώνα	1960-62	»
92. Ανδρούλα Ζαχαριάδου	Περικτερώνα	1960-61	»
93. Χαράλαμπος Γιαλλουρίδης	Ψημολόφου	1961-62	»
94. Γεώργιος Τριφυλλής	Πηγή	1961-63 1972-74	»
95. Ανδριανή Λουκαρή	Περικτερώνα	1961-65 1969-70	»
96. Ελένη Γιαλλουρίδου	Ψημολόφου	1961-62	»
97. Ιωάννης Μιχαήλ	Άγιος Δομέτιος	1962-63	»
98. Σπύρος Ζηντίλης	Περικτερώνα	1962-63	»

99. Γεώργιος Μιχαλόπουλος	Περιστερώνα	1962-64	»
100. Σωτήριος Ρούσκης	Πηγή	1963-65 1966-70	»
101. Άννα Χατζηνικόλα	Άγιος Αμβρόσιος	1962-63	»
102. Κώστας Οικονομίδης	Καϊμακλί	1963-68	»
103. Ανδριανή Οικονομίδου	Καϊμακλί	1963-68	»
104. Έλλη Παραγιάλη	Λιμνιά, Πηγή	1963-71	»
105. Όλγα Νηστικού	Κυθρέα	1963-64	»
106. Κώστας Παπαθωμάς	Πηγή	1964-70 1972-74	»
107. Δήμητρα Χατζηπαντέλα	Πηγή	1964-66 1970-74	»
108. Γεωργία Παναγίδου	Βόνη	1965-66	»
109. Πασχάλης Μανούρης	Ακανθού	1965-66	»
110. Κυριάκος Πατσιάς	Λευκόνοικο	1966-72	»
111. Ελένη Τακουσιή	Περιστερώνα	1966-73	»
112. Θεοδώρα Μιχαήλ	Νέο Χωρίο Κυθρέα	1967-68	»
113. Χριστόφορος Κελίρης	Ακανθού	1968-71	»
114. Ειρήνη Καρολίδου	Λάπηθος, Περιστερώνα	1968-73	»
115. Δημήτριος Μήτρου	Περιστερώνα	1970-74	»
116. Σταύρος Χατζαντώνης	Άγιος Επίκτητος, Λευκωσία	1971-72	»
117. Γιώργος Καλαϊτζής	Γαληνή, Λευκόνοικο	1971-72	»
118. Αθηνά Ορφανού	Καραβάς	1971-72	»
119. Γεώργιος Πετρίδης	Γύψου	1972-74	»
120. Μαρία Σιόκου	Λευκόνοικο	1972-74	»
121. Έλλη Ζιγκή	Λευκόνοικο	1973-74	»

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1968 – 69

Τάξη Δ.

Δάσκαλος:

Δημήτριος Θ. Λουκά

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1968 – 69

Τάξη Γ

Δασκάλα:

Ειρήνη Καρολίδου - Λουκά

2.9 ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΤΑΓΟΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΩΝΟΠΗΓΗ

1. Σταύρος Παπαχριστοδούλου Παπαδόπουλος
2. Δημήτριος Ιωάννου Στρατουράς
3. Σταύρος Αναστάση Αναστασιάδης
4. Κώστας Χ'Ζαχαρία
5. Κώστας Σωτήρη Χατζηκακού
6. Ελέγκω Ιάκωβου Τομπάζη – Κωνσταντινίδου
7. Κυριάκος Παύλου Ρωσσίδης
8. Αντώνης Χριστόδουλου Κανάρης
9. Δημήτρης Χρίστου Σαβεριάδης
10. Αναστάσης Σταύρου Αναστασιάδης
11. Παναγιώτης Παναγιώτη Ππουλής
12. Χρίστος Γεωργίου Μέσσιος
13. Ζαχαρίας Κώστα Ζαχαριάδης
14. Δημήτριος Ιακώβου Παπαδόπουλος
15. Παύλος Πιέρα Βανέζης
16. Κυριάκος Σαβεριάδης
17. Κυριάκος Ιακώβου Κακουρή
18. Κυριακού Κώστα Ζαχαρίου – Γιακουμεττή
19. Αντρέας Παπαγεωργίου Ελευθερίου
20. Σάββας Κώστα Σάββας
21. Άννα Αντώνη Κανάρη – Κονναρή
22. Σάββας Χριστοδούλου Σταυρινίδης
23. Σπύρος Γιακουμή Χατζηζαχαρία
24. Αντρέας Ιακώβου Κακουρή
25. Αντρέας Γιώργου Κωνσταντίνου
26. Άδωνης Αντώνη Κανάρη
27. Παναγιώτης Θεορή Τουμάζος
28. Ερασμία Μ. Χατζηκώστα – Δίπλαρου
29. Μηνάς Μ. Χατζηκώστας
30. Γιασεμής Σείσου Γιασεμίδης
31. Θεοδόσης Μιχάλη Ασπρής
32. Σωτήρης Κάκου Αλιούρης
33. Γεώργιος Δημήτρη Τριφυλλής
34. Φοίβη Κ. Ιακώβου – Ιωάννου
35. Κυριάκος Στυλιανού Νικολάου
36. Χρυστάλλα Χρ. Μηνά – Κανάρη
37. Αντώνης Σωτήρη Κουτσόφτας
38. Θεόδωρος Αρτέμη Θεοδώρου
39. Δέσποινα Γ. Χατζηζαχαρία – Λοϊζίδου

40. Μαργαρίτα Δ. Χατζηνικόλα – Γεωργιάδου
41. Λουκής Χριστοδούλου Λουκά
42. Μαρία Ι. Χριστοφόρου – Γεωργιάδου
43. Σωτήρης Θεοδόση Καζαμίας
44. Παρασκευάς Κ. Ζιγκής
45. Λούλα Νικοδήμου - Τούμπα
46. Φωτεινή Π. Σείσου – Κουπέπια
47. Μηνάς Χρίστου Μηνά
48. Κώστας Σάββα Παπαθωμάς
49. Αντρούλα Γ. Χατζηζαχαρία – Μιχαήλ
50. Δημήτριος Θεράποντος Λουκά
51. Ελένη Δ. Τακουσιή – Νικολαΐδου
52. Αντρούλα Π. Λουκαρή – Πολυδώρου
53. Μίκης Νικοδήμου
54. Κυριακή Κατσαρή – Κούκου
55. Αντρούλα Παρασκευά Ππουλή – Λιασίδου
56. Δημήτριος Κώστα Μήτρος
57. Σωτήρης Π. Ρούσκης
58. Γιώργος Γιακουμή Ζαχαριάδης
59. Ντίνα Ζιγκή – Κωνσταντινίδου
60. Σάββας Χριστοφή Σαβεριάδης
61. Γεώργιος Μιχάλης Μιχαλόπουλος
62. Σπύρος Αντρέα Ζιντίλης
63. Φωτεινή Κούτα Χ΄Τιακουμή – Γιάγκου
64. Δήμητρα Β. Χατζηπαντέλα – Μήτρου
65. Παναγιώτα Παπαθεοδώρου – Χρίστου
66. Μαρία Φωτιάδου Γενάρη
67. Νόννη Χ΄Τπαντέλα - Ορφανίδου
68. Αντρούλα Δημήτρη Σιμηητρά – Κωσταντίνου
69. Σωτηρούλα Μ. Χριστοδούλου – Πασχαλίδου
70. Κυριάκος Αντρέα Ζιντίλης
71. Κίκα Τουμάζου Θ. Τουμάζου - Νηπιαγωγός
72. Ευγενούλα Πιέρου Σιμηητρά
73. Μαρία Δημητρίου Κ. Μήτρου
74. Νάσο Γεωργίου Χριστοδούλου
75. Αντρη Παναγιώτη Αντρέου Λουκά
76. Έρασμη Παναγιώτη Βανέζη
77. Παναγιώτα Κυριάκου Νικολάου - Νηπιαγωγός
78. Άντρη Κυριάκου Νικολάου - Νηπιαγωγός
79. Ελένη Θεοδώρου Αρ. Θεοδώρου

80. Μαρία Αντρέα Σιέγκα
81. Μαρία Παντελή Χατζηπαντέλα
82. Κούλα Χρ. Μ. Χριστοδούλου
83. Μαρία Πιερή Κουστόφτα
84. Σοφούλα Κυριλλή Παρλά
85. Αντρη Χαρίτου Ιάσωνος
86. Ιάκωβος Γεωργίου Ζαχαριάδης
87. Παντελής Γεωργίου Ναθαναήλ
88. Λούκας Βασίλη Κωνσταντίνου

(Ο κατάλογος περιλαμβάνει τα ονόματα των δασκάλων μέχρι το 1991.

Μετά την χρονολογία αυτή, λόγω του εκτοπισμού, δεν ήταν δυνατή η πλήρης καταγραφή όλων των μετέπειτα δασκάλων)

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1969 – 70

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Κυριάκος Πατσιάς

Έλλη Παραγιάλη - Παπαθωμά

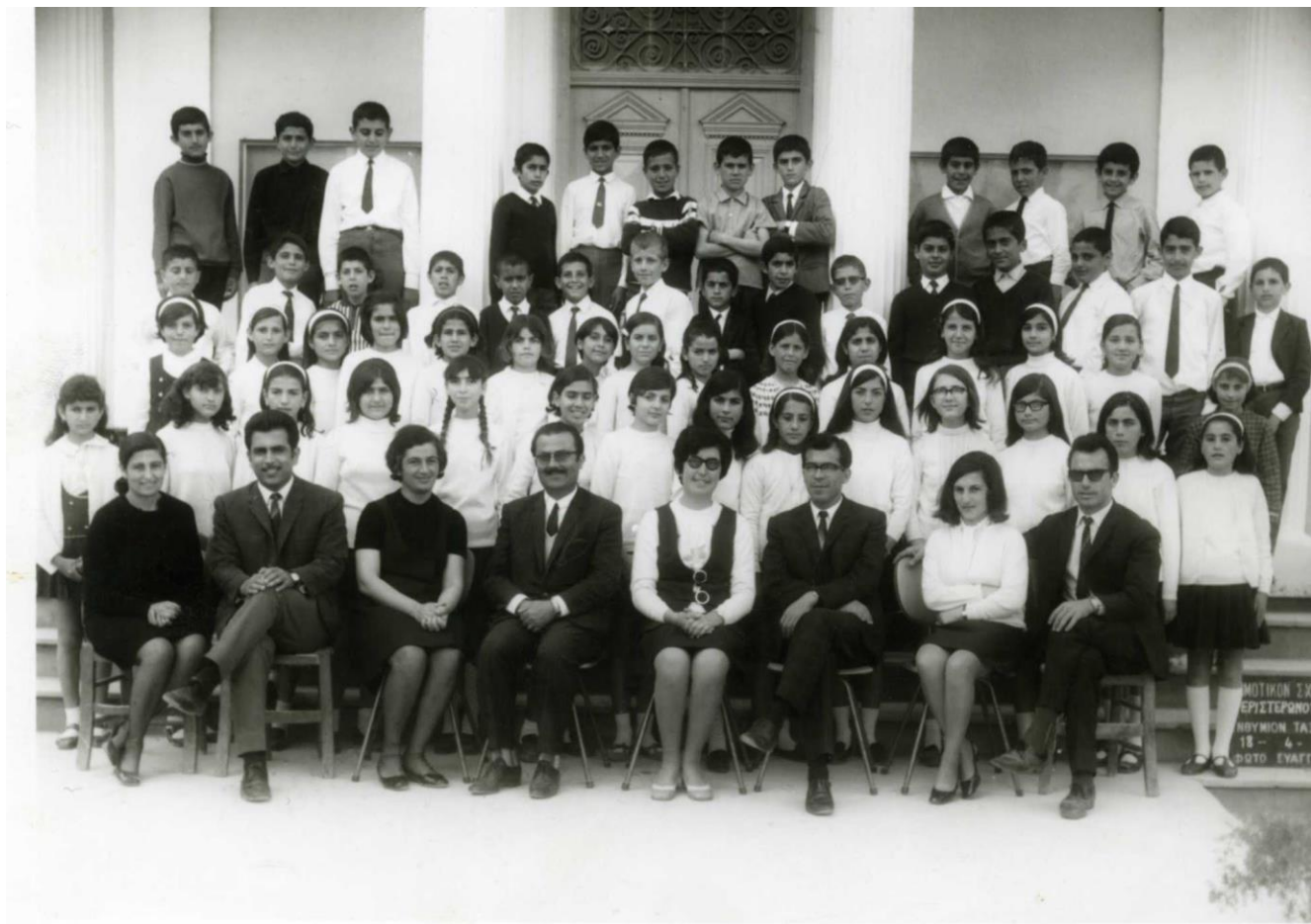
Κώστας Παπαθωμάς

Ειρήνη Καρολίδου – Λουκά

Χριστόφορος Κελίρης (Δ/ντής)

Ελένη Ττακουσιή – Νικολαΐδη

Δημήτριος Θ. Λουκά

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1969 – 70

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Ελένη Ττακουσιή – Νικολαΐδη

Κώστας Παπαθωμάς

Αντρούλα Λουκαρή

Χριστόφορος Κελίρης (Δ/ντης)

Έλλη Παραγιάλη – Παπαθωμά

Κυριάκος Πατσιάς

Ειρήνη Καρολίδου – Λουκά

Δημήτριος Θ. Λουκά

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1969 – 70

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Κώστας Παπαθωμάς

Έλλη Παραγιάλη – Παπαθωμά

Δημήτριος Θ. Λουκά

Ειρήνη Καρολίδου – Λουκά

Ελένη Τακκουσιή – Νικολαΐδη

Χριστόφορος Κελίρης (Δ/ντής)

Αντρούλα Λουκαρή

Κυριάκος Πασιάς

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1969 – 70

Τάξη Δ

Δάσκαλος:

Δημήτριος Θ. Λουκά

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1970 – 71 - Τάξη Α

Δασκάλα:

Ελένη Τακουσιή - Νικολαΐδη

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1969 – 70 - Τάξη Δ

Δασκάλα:

Ειρήνη Καρολίδου - Λουκά

2.10 ΑΡΙΘΜΟΙ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

ΑΝΤΙΜΙΣΘΙΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ. (1883 – 1902).

Χρονολογία	Είδος Σχολείου	Υπεύθυνος Σχολείου	Μ.Ο		Σχολείο	Μισθός
			Φοίτησης			
			Αγ.	Κορ.	Περιστερώννας	Χωρίο
1883					»	£6
1883 – 84					»	£13
1884 – 85					»	£14
1885 – 86					»	£14
1886 – 87			24		»	£24
1887 – 88			57			£36
1888 – 89		Κων/νος Χ΄Κακού	60			£36
1889 – 90		Κων/νος Χ΄Κακού	63			£22
1890 – 91		Χριστόφορος Χ΄Κακού	54			£30
1891 – 92		Παύλος Χ΄Χριστοδούλου	44			£30
1892 – 93		Παύλος Χ΄Χριστοδούλου	44			£30
1893 – 94	A + K		51	10		£24
1894 – 95	A + K		47	10		£24
1895 – 96	A + K		50	9		£25
1896 – 97	A + K		54	11		£31
1897 – 98			64			£44
1898 – 99			60			£38
1899 – 1900	A		69			£38
1900 - 01	A		57			£34
1901 – 02	A		60			£33

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1970

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Δήμητρα Χατζηπαντέλα – Μήτρου

Κυριάκος Πατσιάς

Ελένη Τακουσιή – Νικολαΐδη

Χριστόφορος Κελίρης (Δ/ντής)

Ειρήνη Καρολίδου – Λουκά

Δημήτριος Κ. Μήτρου

Έλλη Παραגיάλη – Παπαθωμά

Δημήτριος Θ. Λουκά

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1970 – 71

Τάξη Στ.

Μάθημα Οικιακής Οικονομίας

Υπεύθυνη Δασκάλα:

Ειρήνη Καρολίδου – Λουκά

2.11 ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ. ΑΝΤΙΜΙΣΘΙΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ. (1907 – 1938)

Χρονολογία	Είδος	Εγγραφές	Φοίτηση ανά μήνα											Σχολείο	Μισθός	
			Σ	Ο	Ν	Δ	Γ	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Δασκάλου		Χωρίο	Κυβέρν.
1907 – 08	Αγ.	99	84	85	89	84	82	78	72	56	56	64	Περιστερ.	£29	£15-5	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	£24	£5	
1907 – 08	Κορ.	53	43	46	47	47	46	45	40	27	28	-	Περιστερ.	£20	£8	
1908 – 09	Αγ.	35	32	37	36	36	35	32	28	23	26	27	Περιστερ.	£28	£10	
1908 – 09	Αγ.	69	59	59	61	62	60	60	49	42	52	54	Πηγής	£32	£16	
1908 – 09	Κορ.	55	46	50	51	48	49	49	37	25	35	-	Πηγής	£21	£9	
1909 – 10	Αγ.	40	39	37	35	34	33	29	31	23	25	27	Περιστερ.	£28	£10	
1909 – 10	Αγ.	69	67	62	61	58	58	56	48	46	44	46	Πηγής	£30	£16	
1909 – 10	Κορ.	63	48	55	52	53	51	51	51	43	41	-	Πηγής	£20	£9	
1910 – 11	Αγ.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Περιστερ.	£28	£9-10	
1910 – 11	Αγ.	64	60	59	59	57	56	55	53	44	39	49	Πηγής	£31	£14-10	
1910 – 11	Κορ.	50	50	49	44	43	43	42	39	-	-	-	Πηγής	£16	£7	
1911 – 12	Αγ.	39	37	37	38	39	39	38	37	32	26	32	Περιστερ.	£26	£10	
1911 – 12	Αγ.	64	60	60	61	62	59	56	49	47	42	45	Πηγής	£31	£15	
1911 – 12	Κορ.	63	57	57	56	54	55	-	37	40	40	41	Πηγής	£22	£9	
1912 – 13	Αγ.	41	33	34	32	32	35	35	32	26	22	25	Περιστερ.	£27	£9	
1912 – 13	Αγ.	64	57	57	50	53	54	53	51	45	36	42	Πηγής	£31	£14	
1912 – 13	Κορ.	64	52	53	55	55	52	44	52	40	40	41	Περ/Πηγής	£20	£9	
1913 – 14	Αγ.	39	28	34	36	36	36	33	30	31	28	30	Περιστερ.	£28	£9	
1913 – 14	Αγ.	61	57	57	57	57	54	53	52	49	42	50	Πηγής	£32	£14	
1913 – 14	Κορ.	63	47	49	51	53	51	50	42	36	32	37	Περ/Πηγής	£15	£8	
1914 – 15	Αγ.	42	40	42	34	-	37	36	31	32	29	32	Περιστερ.	£28	£9-15	
1914 – 15	Αγ.	65	60	61	60	59	-	57	49	47	46	51	Πηγής	£32	£14	
1914 – 15	Κορ.	67	54	54	53	54	53	52	43	41	37	41	Περ/Πηγής	£16	£9	
1915 – 16	Αγ.	48	37	42	45	45	41	40	35	33	32	28	Περιστερ.	£28	£10	
1915 – 16	Αγ.	71	60	61	65	63	62	60	56	46	48	51	Πηγής	£32	£14	
1915 – 16	Κορ.	77	58	62	68	65	61	67	65	55	53	57	Περ/Πηγής	£20	£11	
1916 – 17	Αγ.	44	42	41	42	42	40	38	33	33	31	36	Περιστερ.	£28	£10	
1916 – 17	Αγ.	62	58	58	53	56	54	53	46	45	43	46	Πηγής	£28	£11	
1916 – 17	Κορ.	83	70	76	76	78	76	74	63	59	55	56	ΠερΠηγής	£21	£13	
1917 – 18	Αγ.	50	35	46	44	43	42	43	36	28	28	31	Περιστερ.	£28	£10	
1917 – 18	Αγ.	64	55	60	58	59	55	58	57	49	45	51	Πηγής	£31	£12	
1917 – 18	Κορ.	82	68	75	74	77	77	77	75	67	67	68	Περ/Πηγής	£20	£12-10	
1918 – 19	Αγ.	52	43	43	46	48	45	43	37	35	33	33	Περιστερ.	£40	£12	
1918 – 19	Αγ.	60	53	51	53	53	53	50	48	43	46	46	Πηγής	£45	£13	
1918 – 19	Κορ.	87	76	72	81	80	82	80	78	74	74	72	Περ/Πηγής	£55	£14	
1919 – 20	Αγ.	44	41	41	42	40	39	40	37	-	-	-	Περιστερ.	£50	£12-10	
1919 – 20	Αγ.	52	51	47	46	50	48	48	38	40	40	44	Πηγής	£50	£13	
1919 – 20	Κορ.	86	78	82	83	82	82	80	-	74	74	-	Περ/Πηγής	£40	£15-10	
1920 – 21	Αγ.	43	38	36	35	37	37	36	35	33	33	33	Περιστερ.	£80	£16	

Χρονολογία	Είδος	Εγγραφές	Φοίτηση ανά μήνα										Σχολείο	Μισθός	
			Σ	Ο	Ν	Δ	Γ	Φ	Μ	Α	Μ	Ι		Δασκάλου	Χωρίο
1920 – 21	Αγ.	59	57	57	58	59	58	57	53	50	53	53	Πηγής	£76	£16-10
1920 – 21	Κορ.	92	82	81	83	82	79	78	75	64	64	65	Περ/Πηγής	£60	£20
1921 – 22	Αγ.	111	102	105	104	98	104	102	95	93	93	95	Περ/Πηγής	£76	£17
1921 – 22	Αγ.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	£80	£17
1921 – 22	Κορ.	90	85	85	83	82	80	80	71	60	60	62	-	£65	£20
1922 – 23	Αγ.	-	37	39	27	36	38	38	34	36	35	39	Περιστερ	£80	£17
1922 – 23	Αγ.	-	58	53	42	56	57	55	55	51	51	55	Πηγής	£72	£16
1922 – 23	Κορ.	-	33	31	-	31	32	32	29	28	25	25	Περιστερ.	£45	£10
1923 – 24	Αγ.	38	35	36	37	28	34	33	28	28	28	22	Περιστερ.	£65	
1923 – 24	Κορ.	37	36	32	33	37	32	31	25	24	24	25	Περιστερ.	£55	
1923 – 24	Αγ.	63	59	57	59	46	53	56	53	41	45	40	Πηγής	£75	
1923 – 24	Κορ.	32	28	28	28	22	26	28	25	25	25	-	Πηγής	£55	
1924 – 25	Αγ.	-	-	32	32	32	36	34	37	35	32	31	Περιστερ.	£60	
1924 – 25	Κορ.	-	-	31	30	35	31	32	31	27	27	27	Περιστερ.	£55	
1924 – 25	Αγ.	-	-	50	49	49	52	50	50	46	40	46	Πηγής	£75	
1924 – 25	Κορ.	-	-	37	37	40	41	41	37	37	34	34	Πηγής	£55	
1925 – 26	Αγ.	35	-	33	33	33	33	35	35	31	29	28	Περιστερ.	£60	
1925 – 26	Κορ.	37	-	35	35	36	36	35	34	31	30	30	Περιστερ.	£55	
1925 – 26	Αγ.	54	-	51	50	52	50	49	49	44	36	37	Πηγής	£75	
1925 – 26	Κορ.	37	-	34	34	34	33	32	32	28	25	24	Πηγής	£55	
1926 – 27	Αγ.	39	-	37	33	36	35	36	36	35	32	31	Περιστερ.	£70	
1926 – 27	Κορ.	35	-	29	24	33	33	33	30	29	24	23	Περιστερ.	£55	
1926 – 27	Αγ.	48	-	37	28	35	36	33	28	23	-	20	Πηγής	£60	
1926 – 27	Κορ.	35	-	30	25	25	27	26	28	25	22	24	Πηγής	£55	

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1971 – 72

Δάσκαλοι : (από αριστερά)

Κυριάκος Πατσιάς

Σταύρος Χατζιαντώνης (Δ/ντής)

Ελένη Τακουσιή – Νικολαΐδη

Αθηνά Ορφανού

Δημήτριος Θ. Λουκά

Ειρήνη Καρολίδου – Λουκά

Δήμητρα Χατζηπαντέλα – Μήτρου

Δημήτριος Κ. Μήτρου

Γεώργιος Καλαϊτζιής

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1971 – 72

(Διάλειμμα στο σχολείο)

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Δήμητρα Χατζηπαντέλα – Μήτρου

Γεώργιος Καλαϊτζής

Δημήτριος Κ. Μήτρου

Δημήτριος Θ. Λουκά

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1971 – 72

Τάξη Α

Δασκάλα:

Δήμητρα Χατζηπαντέλα - Μήτρου

Δημ. Χ. Περιστερωνοπηγής, 1971 – 72

Τάξη Δ

Δάσκαλος:

Δημήτριος Θ. Λουκά

2.12 ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΕΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ

Νέα σχολικά κτίρια για τ' αγορά														
1927 - 28	Αγ.	98	-	92	93	93	94	94	88	87	87	79	Περ/Πηγής	£78
													Περ/Πηγής	£65
1927 - 28	Κορ.	30	-	27	28	28	29	29	29	25	23	24	Περιστερ.	£60
1927 - 28	Κορ.	42	-	38	37	39	38	41	37	34	28	24	Πηγής	£55
1928 - 29	Αγ.	94	74	78	72	76	79	79	79	76	66	66	Περ/Πηγής	£84
													Περ/Πηγής	£65
1928 - 29	Κορ.	72	59	65	65	64	56	60	62	59	48	49	Περ/Πηγής	£68
													Περ/Πηγής	£60
1929 - 30	Αγ.	94	89	92	90	87	90	90	90	88	85	78	Περ/Πηγής	£84
													»	£65
1929 - 30	Κορ.	69	62	63	66	60	64	63	63	58	52	30	»	£68
													»	£55
1930 - 31	Αγ.	96	85	93	90	91	94	90	92	87	86	84	»	£94
													»	£70
1930 - 31	Κορ.	68	58	63	66	65	60	57	60	53	53	51	»	£72
													»	£45
1931 - 32	Αγ.	112	91	102	102	100	99	104	102	102	93	95	»	£97
													»	£70
1931 - 32	Κορ.	72	51	61	56	59	56	59	60	50	44	45	»	£75
													»	£57
1932 - 33	Αγ.	126	116	117	118	120	118	113	116	111	107	109	»	£100
													»	£73
1932 - 33	Κορ.	86	78	80	83	77	74	59	73	81	54	67	»	£78
													»	£57
1933 - 34	Αγ.	126	115	120	122	121	122	120	121	117	114	111	»	£103
													»	£85
1933 - 34	Κορ.	90	80	81	80	82	79	78	79	70	52	47	»	£69
													»	£57
1934 - 35	Αγ.	110	100	110	114	105	112	110	108	108	100	96	»	£103
													»	£85
1934 - 35	Κορ.	78	68	68	67	58	65	64	62	55	44	40	»	£69
													»	£60
1935 - 36	Αγ.	116	103	111	112	110	109	109	110	103	100	99	»	£103
													»	£85
1935 - 36	Κορ.	69	58	63	59	58	56	54	53	46	41	40	»	£69
													»	£63
1936 - 37	Αγ.	109	96	106	105	103	103	102	99	100	89	85	»	£103
													»	£85
1937 - 38	Κορ.	19+69	74	82	79	81	77	74	75	67	63	61	»	£69
													»	£66

Μεικτό Σχολείο αγοριών – κοριτσιών

1937 – 38	A+K	123+77	175	188	187	186	186	183	183	181	167	136	»	£103
													»	£82
													»	£72
													»	£69

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1972 – 73

Τάξη Δ

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Γεώργιος Τριφυλλής (Δ/ντής)

Δημήτριος Θ. Λουκά

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1972 – 73

Τάξη

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Γεώργιος Τριφυλλής (Δ/ντής)

Δήμητρα Χατζηπαντέλα - Μήτρου

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1972 – 73

Τάξη

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Γεώργιος Τριφυλλής (Δ/ντής)

Ειρήνη Καρολίδου - Λουκά

Δημ. Σχ. Περριστερωνοπηγής, (Σε εκδρομή) 1972 – 73

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Ελένη Τακουσιή – Νικολαΐδη

Δημήτριος Κ. Μήτρου

Δημήτριος Θ. Λουκά

Κώστας Παπαθωμάς

Δήμητρα Χατζηπαντέλα – Μήτρου

Μαρία Σιόκκου

2.13 ΜΗΝΙΑΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ.

ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ. (1938 – 1974)

Χρονολογία	Αρ. Δασκ .	Είδος Σχολ.	Φοίτηση κατά τάξη							Χωριά Αμ/στ ου	Πόλη Αμ/στ ου	Ολικά Αμ/στο υ	Σύνολο
			Α	Β	Γ	Δ	Ε	Στ	Ολικ ά				
1938 - 39	5	Αγ.	30	24	32	18	11	11	126	4498	522	4910	8715
		Κορ.	23	21	18	11	3	1	77	3283	522	3805	
1939 - 40	5	Αγ.	25	28	23	25	14	10	125	3992	508	4400	7802
		Κορ.	31	22	17	9	6	1	86	2882	520	3402	
1940 - 41	5	Αγ.	14	33	23	24	20	10	124	4549	529	5078	9029
		Κορ.	20	26	19	11	4	1	81	3428	523	3951	
1941 - 42	5	Αγ.	33	20	26	20	19	18	136	4909	287	5196	9325
		Κορ.	28	17	24	14	7	1	91	3838	291	4129	
1942 - 43	5	Αγ.	29	33	16	23	17	16	134	4845	498	5343	9587
		Κορ.	26	24	21	11	4	1	87	3753	491	4244	
1943 - 44	5	Αγ.	23	30	31	20	19	13	136	4898	574	5472	10038
		Κορ.	35	24	15	11	9	0	94	3986	580	4566	
1944 - 45	5+2	Αγ.	25	28	28	28	15	12	136	4971	613	5584	10309
		Κορ.	28	30	21	11	4	4	98	4078	647	4725	
1945 - 46	5	Αγ.	20	24	31	26	23	8	132	5118	682	5800	10658
		Κορ.	21	29	24	20	9	2	105	4228	630	4858	
1946 - 47	5	Αγ.	29	26	26	27	21	21	150	5293	759	6052	11046
		Κορ.	18	20	26	20	17	7	108	4317	677	4994	
1947 - 48	5	Αγ.	22	29	23	28	22	13	137	5297	818	6115	11112
		Κορ.	21	19	20	21	14	7	102	4325	672	4997	

Χρονολογία	Αρ. Δασκ .	Είδος Σχολ.	Φοίτηση κατά τάξη							Χωριά Αμ/στ ου	Πόλη Αμ/στ ου	Ολικά Αμ/στο υ	Σύνολο
			Α	Β	Γ	Δ	Ε	Στ	Ολικ ά				
1948 - 49	5	Αγ.	19	20	32	23	2318	18	135	5216	865	6081	10866
		Κορ.	15	22	17	17	15	11	97	4053	732	4785	
1949 - 50	5	Αγ.	18	20	21	30	21	25	135	4933	928	5861	10599
		Κορ.	12	15	19	17	8	6	77	3960	778	4738	
1950 - 51	5	Αγ.	51	26	41	32	25	17	192	4995	1013	6008	10983
		Κορ.	39	38	22	18	9	8	134	4102	873	4975	
1951 - 52	5	Αγ.	16	26	15	25	25	17	124	4942	1059	6001	11059
		Κορ.	24	21	14	14	10	7	90	4108	950	5058	
1952 - 53	6	Αγ.	22	15	24	11	24	24	120	5014	1162	6176	11499
		Κορ.	27	24	18	13	13	8	103	4288	1035	5323	
1953 - 54	6	Αγ.	20	19	14	24	13	21	111	5094	1259	6353	12015
		Κορ.	21	30	22	17	11	9	110	4477	1185	5662	
1954 - 55	6	Αγ.	28	21	17	18	21	14	119	5367	1384	6751	12755
		Κορ.	18	22	27	24	14	9	114	4714	1290	6004	
1955 - 56	6	Αγ.	25	24	20	19	16	18	122	5374	1521	6895	13008
		Κορ.	18	22	18	21	17	6	102	4749	1364	6113	
1956 - 57	6	Αγ	18	25	25	21	18	15	122	5273	1552	6825	12889
		Κορ.	13	18	23	18	19	11	102	4642	1422	6064	
1957 - 58	6	Αγ.	36	20	22	21	16	7	122	-	-	-	-
		Κορ.	32	21	17	17	14	9	110	-	-	-	
1958 - 59	6	Αγ.	19	31	22	21	21	10	128	5434	1668	7102	13442
		Κορ.	14	28	25	13	13	11	104	4793	1547	6340	

Χρονολογία	Αρ. Δασκ .	Είδος Σχολ.	Φοίτηση κατά τάξη							Χωριά Αμ/στ ου	Πόλη Αμ/στ ου	Ολικά Αμ/στο υ	Σύνολο
			Α	Β	Γ	Δ	Ε	Στ	Ολικ ά				
1959 - 60	7	Αγ.	22	14	37	16	21	17	127	5254	1767	7021	13339
		Κορ.	18	13	29	22	12	9	103	4676	1642	6318	
1960 - 61	8	Αγ.	24	17	17	36	16	21	131	5483	1970	7453	13325
		Κορ.	22	20	13	24	19	11	109	5042	1830	5872	
1961 - 62	7	Αγ.	20	24	16	17	33	16	126	-	-	-	14432
		Κορ.	30	19	19	11	22	16	117	-	-	-	
1962 - 63	6	Αγ.	16	19	22	17	18	28	120	5475	2101	7576	14632
		Κορ.	18	26	17	17	13	13	110	5162	1901	7063	
1963 - 64	7	Αγ.	30	14	19	22	16	17	118	5366	2122	7488	14559
		Κορ.	30	19	25	17	19	12	122	5116	1955	7071	
1964 - 65	7	Αγ.	32	28	23	13	15	20	131	5465	2180	7645	14986
		Κορ.	14	31	23	18	22	17	125	5272	2069	7341	
1965 - 66	7	Αγ.	33	15	14	17	20	16	125	5682	2243	7925	15429
		Κορ.	29	27	18	22	18	19	133	5363	2141	7504	
1966 - 67	7	Αγ.	27	31	28	20	13	16	135	5690	2226	7916	15419
		Κορ.	28	17	29	20	18	21	133	5343	2160	7503	
1967 - 68	7	Αγ.	24	26	27	28	19	13	137	5626	2197	7823	15294
		Κορ.	23	30	16	26	19	17	131	5322	2149	7471	
1968 - 69	7	Αγ.	26	23	23	23	28	19	140	5619	2205	7824	15182
		Κορ.	19	26	26	16	28	21	136	5256	2102	7358	
1969 - 70	8	Αγ.	28	21	24	19	23	28	143	-	-	-	-
		Κορ.	24	20	26	24	16	29	139	-	-	-	-

Χρονολογία	Αρ. Δασκ .	Είδος Σχολ.	Φοίτηση κατά τάξη							Χωριά Αμ/στ ου	Πόλη Αμ/στ ου	Ολικά Αμ/στο υ	Σύνολο
			Α	Β	Γ	Δ	Ε	Στ	Ολικ ά				
1970 - 71	8	Αγ.	32	30	16	30	20	24	152	-	-	-	-
		Κορ.	23	18	23	18	22	16	120	-	-	-	-
1971 - 72	9	Αγ.	23	28	25	15	25	20	136	-	-	-	-
		Κορ.	25	20	24	20	23	22	134	-	-	-	-
1972 - 73	9	Αγ.	25	23	26	25	18	26	143	-	-	-	-
		Κορ.	17	26	22	22	16	20	123	-	-	-	-
1973 - 74	8	Αγ.	23	21	23	27	25	13	132	-	-	-	-
		Κορ.	16	15	25	23	22	18	119	-	-	-	-

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1973 – 74

Δάσκαλοι: (από αριστερά)

Μαρία Σιόκκου

Δημήτριος Κ. Μήτρου

Δήμητρα Χατζηπαντέλα – Μήτρου

Γεώργιος Τριφυλλής (Δ/ντής)

Γεώργιος Πετρίδης

Κώστας Παπαθωμάς

Έλλη Π. Ζιγκή

Πάρης Ζιγκής

Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής, 1973 – 74

Τάξη Α

Δασκάλα:

Μαρία Σιόκκου

2.14 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Εγκυκλοπαίδεια «Κύπρος»
2. Ιστορία της εκκλησίας της Κύπρου, J. Hackett
3. Τα Ελληνικά Γράμματα εν Κύπρω επί τουρκοκρατίας, 1571 – 1878. Λοΐζος Φιλίππου.
4. Κατάστιχα Αρχιεπισκοπής.
5. Κυβερνητικά Αρχεία (Blue books)
6. Επίσημα βιβλία Υπουργείου Παιδείας
7. Ιστορία Ελληνικών Γραμμάτων, Ι. Κ. Περισιάνης, 1930
8. Ιστορία Κυπριακής Εκπαίδευσης, Π. Κ. Περισιάνης, Π. Ι. 1989
9. Άλλες πηγές: Συνεντεύξεις από Χρίστο Μιχαλόπουλο, Ανδρέα Λουκά, Κυριακή Χατζηζαχαρία-Γιακουμεττή, Κυριάκο Ιακώβου, Δημήτρη Παπαθεράποντος, Αδάμο Μαγνήτη, Παντελή (Κυριάκο) Σιμητηρά, Χριστάκη Ιακώβου κ. ά.

3. Κοινοτικός Παιδοκομικός Σταθμός

Περιστερωνοπηγής

«Παιδική Χαρά»

Το 1966, όταν διευθυντής του Δημ.Σχολείου ήταν ο κ. Κώστας Οικονομίδης και με πρωτοβουλία της κ. Έλλης Τριφυλλή, λειτούργησε για πρώτη φορά παιδοκομικός σταθμός.

Ο σταθμός δεχόταν παιδιά από δύο ετών μέχρι την εισαγωγή τους στο Δημ. Σχολείο και λειτουργούσε υπό την εποπτεία του Γραφείου Ευημερίας.

Ο σταθμός λειτούργησε σε ενοικιαζόμενη αίθουσα της οικίας Χρήστου Μέσσιου στην Πηγή. Τον σταθμό συνέχισε η κ. Έλλη Τριφυλλή για δύο χρόνια, 1966 – 1968, οπότε η ίδια αποχώρησε.

Το 1968 αναλαμβάνει διευθυντής του Δημ. Σχ. Περιστερωνοπηγής ο Χριστόφορος Κελίρης και ο σταθμός επαναλειτουργεί για ένα χρόνο (1968 – 69) πάλι στην Πηγή, σε ενοικιαζόμενη αίθουσα από τον κ. Αντρέα Ζιντίλη και με υπεύθυνη την κ. Παναγιώτα Χατζηπαντέλα, οπότε κι αυτή αποχωρεί.

Ο σταθμός επαναλειτούργησε, στην Περιστερώνα, σε αίθουσα της εκκλησίας του Αγ. Αναστασίου για τα επόμενα δύο χρόνια, από το Μάρτιο του 1970 μέχρι τον Ιούνιο του 1972, με υπεύθυνη την κ. Αντρούλα Σέργη Σιμηητρά, που κι αυτή παραιτήθηκε.

Την ίδια χρονιά και για μερικούς μόνο μήνες, δοκίμασε να επαναλειτουργήσει το Σταθμό η κ Αθανασία Ναθαναήλ, αλλά λόγω μη ικανοποιητικού αριθμού μαθητών, αναστάλη οριστικά τη λειτουργία του.

Υπεύθυνη του Σταθμού : Έλλη Τριφυλλή

Υπεύθυνη Σταθμού: Παναγιώτα Χατζηπαντέλα

